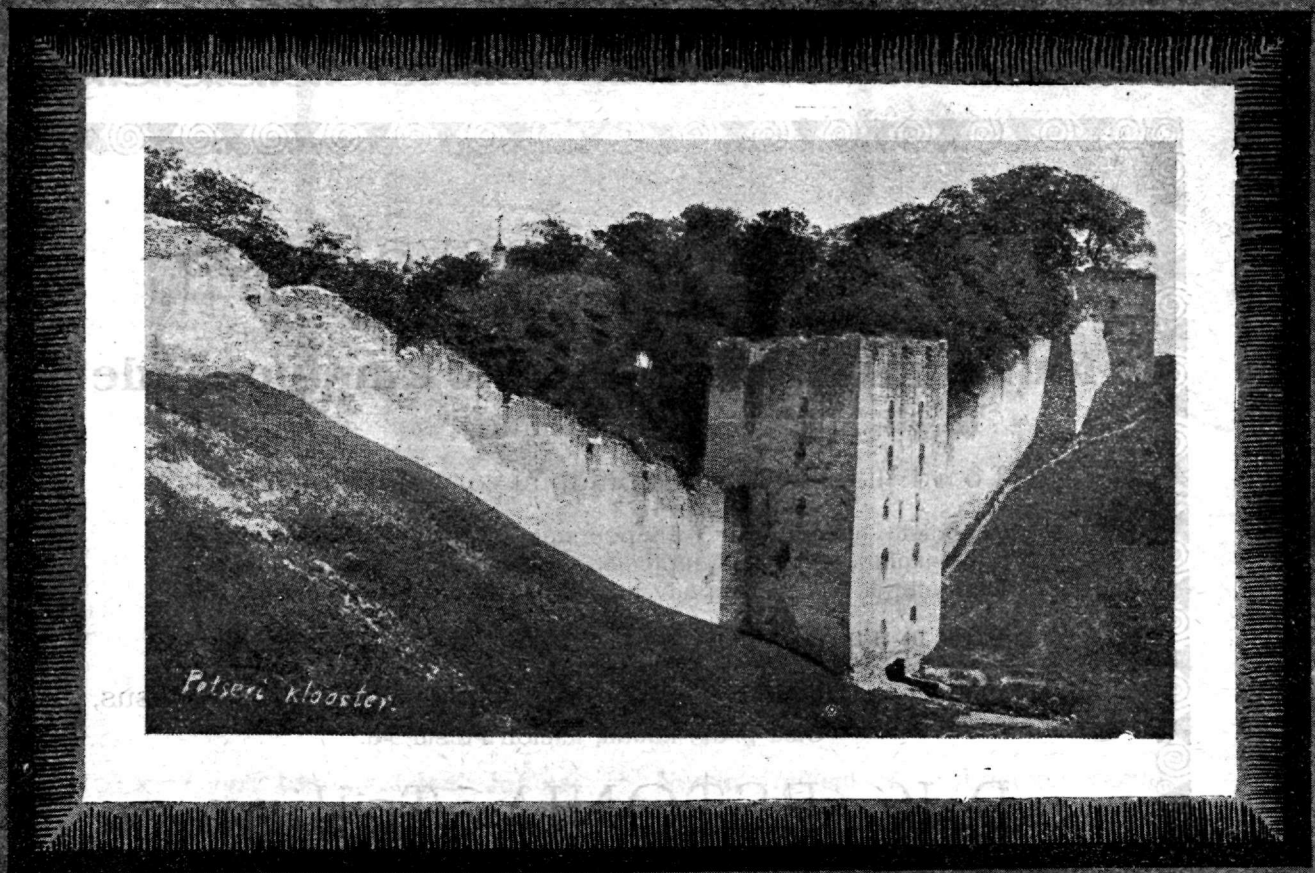

KAITSE KODU!

Pölsen klooster.

Eesti Maapank

Tallinn,

Vabadusepuiestee nr. 1

(Eestimaa Maade Krediidiseltsi majas)

Äritunnid kella 9-15.

Õisu linnukasvatuses

on eeltellimiste vastuvõtmine

iõumunade ja ühepäevaste kanapoeegade
peale avatud.

Tõud: Itaalia valged ja põldpüü värvi. Plymouth-Rock.

Kevadiste ühepäevaste kanapoeegade hind ühes pakkimisega ja pagasikuludega igasse raudteejaama 100 mk. tükk, ise ära viies 10% hinnaaland. Süviste ühepäev. hind 75 mk. tükk, samasug. tingimustel.

Tõumunad I sorti 40 mk. tükk, II sorti 20 mk. tükk.

Tellimisi ja tellimiste raha võtab vastu ÕISU mõisavalitsus,
Õisu p.-a.g. kaudu, telefon Paistu 5-a.

P. K. «ESTONIA», Tallinn.

KAITSE KODU!

EESTI KAITSELIIDU HÄÄLEKANDJA
ILMVB KAKS KORDA KVVS

III AASTAKÄIK

Nr. 6

26. MÄRTSIL 1927

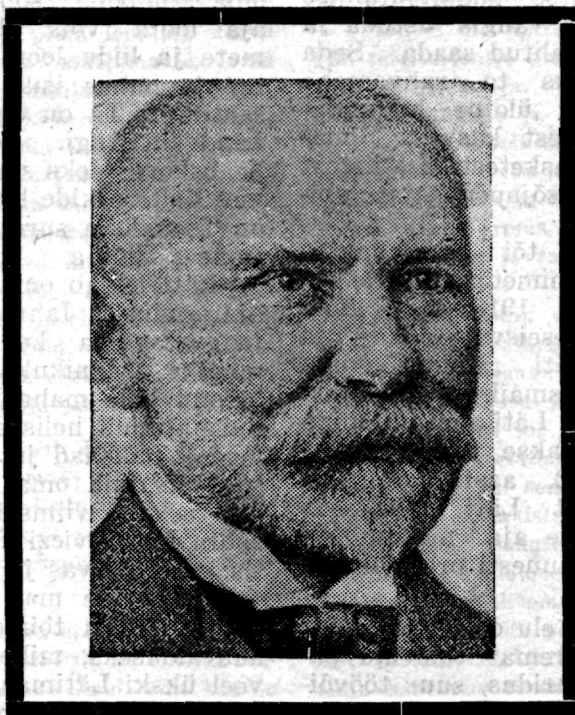
Väljaandja: Kaitseliidu staap. Vastutav toimetaja: V. Neggo. Tegev toimetaja: J. Jaik.

Tellimishind: aastas 600 mrk., poolaastas 300 mrk., veerandaastas 150 mrk., kuus 50 mrk. Üksiknumber 30 mrk.

Kuulutuste hinnad. 1/4 lehek. 4000 mrk., 1/2 lehek. 2000 mrk., 1/4 lehek. 1000 mrk. ja 1/8 lehek. 500 mrk. Esimese kaane sisekülj 50%, tagumise kaane väliskülj 100% kallim.

Toimetus Tallinnas, Kaarli tän. 8, Kaitseliidu staabis. Telef. 370. Toimetuse kōnetunnid igal teispäeval, kesknädalal, neljapäeval ja reedel kella 2—3 p. l.

Tallitus Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisuse kontoris, Tallinn, Pikk tän. 2, telef. 3-11.

Jahnis Tschakste †.

14. märtsil suri Läti president Jahnis Tschakste.

Andekama Balti noore riigimehe Meierowicziga kaotus rängemaks saatuse hooiks, mis meie liitriiki Lätit viimase paari aasta jooksul tabanud.

Nende mõlemate silmapaistvamate Läti riigimeeste surm ei ole valusaks kaotuseks üksi Lätile, vaid ka Eestile. Meierowicziga kaotasid Balti riigid oma tugevama ja mõjukama liiduaate eestvõitleja ja Tschakste surm tähendab Eestile parima sõbra kaotust.

Jahnis Tschakstega läks hauda tükk Läti rahva viimaste aastakümnete ajalugu, mis mitmeti meie omale nii sarnane.

Jahnis Tschakste, tulevane Läti rahvamees, sündis 1. sept. 1859. a. Kuramaal talurahva lapsena. Raskustega võideldes omandas kõrgema õigusteaduslise hariduse Moskvas. Moskva ajajärk mõjutas tugevalt Tschakste tulevast töövälja. Tol ajal asusid Moskvas mitmed silmapaistvamad Läti ärkamisaja tegelased, nagu Valdemars, Barons ja teised. Nendelt õppis tulevane rahvajuht oma kitsa isamaa armastust. Peale ülikooli lõpetamist asus Miitavisse elama, kus otsekohe elavalt osa võtma hakkas seltskondlisest tegevusest. Aastatega kasvas Tschakste kuulus ja üldine lugupidamine rahva hulgas ja kui Läti rahval tuli 1906. aastal saata oma esitajaid Vene riigi duumasse, siis jäi kõikide valik Tschakste peale peatuma ja Kuramaa volinikuna esitas ta oma rahvast. „Viiburi üleskutse“ allakirjutamise pärast tuli tal 3 kuud vangis istuda ja kaotas õiguse uuesti valitud saada. Seda suurema innuga andus ta rahvamehe tööle kodumaal, kus üldine lugupidamine tema vastu järjest kasvas. Ilmasõja ajal, hoolimata rasketest isiklistest kannatustest, tegutses sõjapõgenejate abiandmise alal.

Vene revolutsioon tõi J. Tschakste jälle esikohale ja ta nimetati Kura kubermangu komissariks. 1918. aasta lõpu poole sai küpseks iseseisvuse aade ja Tschakste valitakse Läti rahvusnõukogu esimeheks. Käib välismaail Läti iseseisvuse nõutamise asjus. Läti asutava kogu kokkukutsumisel valitakse selle esimeheks ja 14. nov. 1922. aastal valiti J. Tschakste ühemeelselt Läti esimeseks presidendiks. Volituste aja möödumisel läinud aastal valiti ta uuesti presidendiks tagasi.

J. Tschakste töö ja elu on olnud ainult võitlus oma rahva parema tuleviku pärast. Lai ja sügav haridus, suur töövõime ja loomulik tark mõistus tegid temast mehe, kelle koht oli oma rahva eesotsas. Haruldased iseloomu omadused, lahkus ja heasüdamlikkus, tegid ta sõbraks kõigile, kel temaga kokku puutuda tuli. Kõik see tegi temast mehe, kellele iseseisev Läti rahvas oma kõrgemad aukohad andis.

Ülim austus, mis Tschakstele Läti rahva poolt osaks sai, oli tema tagasivalimine presidendi kohale. Rahvas tundis, et see on mees, kes kindlalt oma rada käib, kes ei allu mitte poliitilistele peavooludele, kes suudab kõrgemal seista erakondadevaheli-

sest pisivõitlusest. Tschakstes nägi rahvas oma saatuse õigemast juhti.

On arusaadav see pinev osavõtt, millega jälgis kogu Läti rahvas oma esimese kodaniku pikka haigusekäiku ja rasket surmaheitlust. Elu ja surma võitlus oli visa, nagu läbi põimitud äratundmisest, et selle tulise isamaalase ja targa riigimehe vaim ei tohi praegusel silmapilgul lahkuda kehast, rahvusline kalju ei tohtinud veel sügavusse variseda. Riik tundis veel tarvidust külma, kaugelenägeva riigimehe mõistuse järele. Kuid Jahnis Tschakste suri siiski, suri silmapilgul, kus teda kõige hädalisemalt vaja oli. Läti riigilaev kaotas oma osavama ja targema kapteni silmapilgul, kus veealused kaljurahnud ja madalikud teda varitsemas.

Läti rahva kaotus on suur. Läti rahvaga üheskoos leinab suurt riigimeest ja rahvajuhti taga ka Eesti. Eesti kaotas oma kindlama sõbra, kelle peale ta igal ajal loota võis. Läti-Eesti sõprussidemete ja liidu loomisel on Tschakste võitv ja puhas isik kõige suuremat korda saatnud. Ta on olnud selle liidu kõige kandvam tugi. Eesti-Läti liidu alusel peab kord teoks saama üldine suur ja tugev Balti riikide liit. Ka Balti liidu mõte on Tschakste surmaga kaotanud oma parema pooldaja.

Läti leinab oma paremat poega. Eluajal andis ta Jahnis Tschakstele kõrgema ja austavama koha, valis ta oma esimeseks kodanikuks. Rahva armastus ei jätnud teda maha ka raskel surmavoodil. Surmatunnil helisesid üle terve lätlaste maa leinakellad ja inimesed valasid valu-said pisaraid oma Tschakste pärast. Tema teekond viimsele puhkepaigale truu sõbra Meieroviczi kõrvale, millest osa võttis kogu rahvas ja sajad tuhanded saatjad, kus üle maa seisis igasugune äripäeva töö ja toimetus, kujunes teenitud auavalduseks, mille osaliseks pole saanud veel ükski Lätimaa poeg. Läti on mõistnud hinnata oma parimat poega.

Ja kui viidi mulla alla J. Tschakste maiset põrmu, kui Läti rahvas heitis ta hauda viimse peotäie mulda, leinas ka Eesti oma parimat sõpra. Eesti kirikute kellad ja relvad laulsid leinalaulu selle mehe järele, kelle kõva ja ustava käe peale iga eestlane kindel võis olla.

Must muld katab Läti esimese presidendi Jahnis Tschakste põrmu. Järele on jäänud temast vaid ta töö ja armastus, mida ta inimeste südamesse istutanud. Oma isikus on ta üles seadnud riigimehe

Maa, põllumees ja riigitruudus.

Maapind on elu hiiglanäitelava. Kogu ajalugu algusest peale on olnud vaid alalõpmata võitlus ja heitlus maapinna vallutamise pärast. Riikide ja rahvaste saatuse on olnud tingitud maapinna omadustest: mida rammusam mullapind ja naerataavam päike, seda õnnelikum oli rahva saatuse ja kõrgem tema kultuur. Esimesed riigid, mida ajalugu tunneb, ongi tekkinud viljarikastes jõeorudes ja madalikkudes, nagu: Niiluse madalikkus Egiptuse, Tiigrise ja Eufrati madalikkudes — Assüüria ja Babiloonia; Induse ja Gangese madalikkudes — India; Hoango ja Jan-Tsekiangi madalikkudes — Hiina jne. Neis viljarikastes madalikkudes sai alguse rahvaste riiklik ühiselu ja korraldus, kultuur ja haridus. Vanaaja rahvaste võitlus ja heitlus keerleski peaaesjaltselt just nende ülalnimetatud madalikkude pärast, sest iga rahvas tahtis endale paremat eluaset päikesse all, ja seda tuli võtta ja võita jõuga. Inimkond kasvas mitte ainult vaimliselt, vaid ka arvuliselt. Viljarikkamad jõeorud jäid kitsaks suurekspaisunud inimkonnale. Rahvad pidid leppima kurva tõsiasjaga, et kõik ei mahu marjamaale, vaid muist peab jääma ka karjamaale. Eriti maksev oli see Eesti rahva kohta, keda saatuse oli vastu Balti merd Soome lahe nurka kokku pigistanud. „Kehva põld ja kadakane karjamaa, see mu vanemate muremaa!“ Eriti on maksev see nende eestlaste kohta, kes endale eluaseme leidsid Balti mere saartelt, nagu saarlased, muhulased, kihnu-lased j. t., kus liivanõmmed, kadakaväljad ja kivihunnikud selle eluaseme ja elamise võimaluse küllalt viletsaks teevad. Kuid seegi eestlaste eluase ei olnud aasta kümne eest eestlasele oma. Võõras keel ja meel mängisid peremehe osa.

Et igal rahval on ja peab õigus olema teatud osa maakera pinnast omaks nimetada, — ei kaotanud ka Eesti rahvas lootust selle õiguse peale aastasadade jooksul neil aegadel, kui seda õigust, looduse ürgõigust ekspluateerisid Vene või Saksa võimud.

Aeg tuli! Väikerahvaste enesemääramise ja omariikluse aeg. Ajalugu näitab, et riikide tekkimine on võimalikuks saanud ainult siis, kui on vallutatud teatud osa maakera pinnast, mida rahvas võib nimetada oma rahvusliku eluasemeks päikese all.

Ka Eesti riigi tekkimine sai võimalikuks ainult siis, kui eestlased vallutasid jõuga vabadsõjas selle osa maakera pinnast, mille peale oli meil looduslik, ajalooline, õiguslik ja rahvuslik õigus. See osa maakera pinnast, mis praegu moodustab Eesti riigi territooriumi, on meie esivanemate vere ja higiga aastasadade jooksul perioodiliselt väetatud ja seda pinda tuli ka vabadsõjas veel ohtralt verrega niisutada. Meie oleme oma riigi ja oma rahvusliku eluaseme päikesse all verrega ostnud, kuid see on paratamatu ajalooline tõsiasi, et riikide ja rahvaste saatuse ja ajalugu on kirjutatud ikka ja alati verrega.

Maa on see pind, mille peale on rajatud riigid, mis annab tuuma ja kehastuse sõnadele: „kodumaa“ ja „kodu“.

Kuulus Saksa ajaloolane ja mõtteteadlane Herder ütles: „Ajalugu on liikuv maadeteadus (geograafia), aga maadeteadus on seisajäänud ajalugu.“ Rahvas, kes pole seotud ei rahvuslikult ega riiklikult maaga, on ajaloota rahvas.

Maa ei ole mitte ainult see, mis annab riigile territoriaalse aluse, vaid maa on ühtlasi ka riigi rahva toitja. Ja kuigi meie kodumaa ei kasvata banaane ja leivapuid, — mis lõunamaa looduses lopsakalt kasvades inimkonda hellitavad, kuid raske töö ja vaevaga kasvatab ta teravilja, loomatoitu ja kartuleid, on ta siiski meie armas, sama armas, nagu põhjamaade ääretud lumelagendikud ja samblatundrad samojeedlasele või laplasele.

Oma rahvuslik eluase päikese all on igale rahvale kõige kallim, kodumaa muld, ja loodus kõige armsam, asugu see eluase maakera ükskõik missuguse pikkuse ja laiuse kraadide vahel ja olgu see loodus nii karm ja nõudlik kui tahes. Töökas rahvas elatab enda igalpool, ehita kodu ja loob riigi, kui seda teised rahvad oma jõulise üleolekuga ei takista. Maa ja riik on lahutamatud osad. Lahutamatud osad on ka maa ja põllumees. Põllumees-maaharija on meie riigis kõige rohkearvulisem kodanikkude kiht, kes oma iseloomu omaduste poolest tunduvalt erineb teistest kodanikkudekihtidest. Põllumehe iseloom on välja kasvanud tema tööst ja tegevusest, mis seisab tujuka looduse oma tahtmise alla painutamises. Põllumajanduslik tegevus on ikkagi looduse seadustest. Põllumajanduses ei saa

ideaali, mille poole püüdma peab see, kes tahab oma kodumaale head teha, tahab kodumaad teenida. Ajalugu loovad isikud, ja Jahnis Tschakste on tükk Läti ja Balti riikide ajalugu, selle õilsemaid lehe-

külgi. See on suur mälestus, mida Jahnis Tschakste enesest järele jätnud. Jahnis Tschakste parandas järeltulevale soole mälestuse oma isikust. See parandus on püha. K.

üleöö midagi uueks muuta ega teiseks teha, vaid kõik sünnib aegamööda, ajajooksul, kuid järjekindlalt.

Igas kultuurloomas, -taimes, -heinasordis, kultuurpõllu või -heinamaa lapis, kindlakskujunenud tööviisis on paljude põlvede töö ja vaev koondatud. Olgu põllumees nii hoolas ja töökas kui tahes, ent lõikust ei saa ikkagi enamalt kätte, kui loodus selle on välja kasvatanud, vilja küpsiks teinud. Looma ei saa ega oska ükski põllumees kiiremini suureks kasvatada, kui see loomulik. Loodus areneb ja täieneb ise alatasa, kuid siiski väga aeglaselt. „Jumala veskid jahvatavad pikka, aga peenelt.“ Põllumajanduslikus tegevuses on maksev hüüdsõna: Kes hüppab, see kukub! Sellega pole öeldud, nagu oleks meie põllumees oma arenemise tipul ega vaja enam mingisugust edu. Ei, mitte seda. Praegusel ajal, mil lal põllumees on saanud ärarippuvaks maailmaturul, suudab võistlust välja kannatada ainult see põllumees, kes suudab ja oskab oma põllumajapidamist ajakohaselt ja teadlikult organiseerida. Kuid see edukäik põllumajanduses on siiski väga aeglane, võrreldes eduga mõnes teises majanduslikus tegevuses. Põllumajandus on konservatiivne, alalhoidlik tegevusalala. Seepärast on ka põllumees konservatiivne, alalhoidlik. Vaatamata, et põllumajandus on see ürgema, mis rahvastele kõikide aegade jooksul on peatoidust ja kehakaitset kindlustanud, mis on õieti kogu elu põhiküsimus, — on põllumajanduslikku tegevust peetud „mustaks“ ja põlatuks tegevusalaks. Mustaks ja põlatuks loeti põllumeest-maajorja, sest talupojaseisus oli ikkagi madal seisus, hallivatimees, matsid, kelle arvel linnakodanik võis plgata ja naerda. Linn on ju küll noorem kui maa, küla, ent uueaja vaimus on muna sagedasti targem kui kana!

Põllumees oma raske töö juures, põlatud ja halvakspeetud töö juures, üksteisest laialipillatud üksiktaludes, ülekohtustes ühiskondlikkudes ja seisuslikkudes tingimustes, võitlust pidades tujuka loodusega, — jäi kangekaelseks, jonnakaks, tagasihoidlikuks, isemeelseks ja kohmakaks. Sarnane on põllumehe iseloom. Iga uue asja ja elukorralduste muutustele on põllumees järelekaaluja ja teeb väljaminekuid oma jõukuse piirides. Põllumees sirutab ennast ikka ainult oma teki järele, olgu see lai või kitsas. Seepärast hakati põllumeest „tagurluses“ süüdistama. Ainult põllumehe „tagurline“ ilmavaade ei lubavat mõnd moderni ilmavaadet teostada ega paradiisi maa peale tuua. Linn hakkas küla kiruma ja külast hakati tagurlust otsima. Selle juures unustati ära, et Eesti haritlaste kiht, ärkamisaja kui ka hillsema aja tegelased on meie külast võrsunud ja kasvanud. Küla „tagurlised“ isad ja emad olid need, kes kärpised oma und ja orjasid küürud selga selleks, et anda oma poegadele ja tütardele suuremat haridust. Meie avaliku elu te-

gelastel on peaaegu kõikidel vana Eesti tare, paljudel koguni vana Eesti suitsutare lõhn juures. Ma ei taha sellest lõhnast teha mingisugust rahvuslikku ega seisuslikku kaelasidemenõela või rinnamärki, küll aga tuletagu see lõhn, vana Eesti tare lõhn, küla lõhn meile meele meie vanemate ja esivanemate visadust, sitkust, tööroomu ja kodumaa mulla armastust:

Nende piina pigistused,

Nende vaeva väsimused,

Muistsed kallid mälestused

Kostku meile kustumata!

Eelmistes ridades puudutasin põllumehe iseloomu põhijooni. Kas on põllumehe iseloomu omadused riiklikus mõttes positiivsed või negatiivsed? Kas põllumees-maaharija on riiklik, või antiriiklik element? —

Põllutöö ja -tegevus vajab kindlasti riiklikku korraldust ja julgeolekut. Põllumees oma alalhoidliku iseloomuga ei lase ennast nii kergesti riigipöörajail kaasa tõmmata. Põllumees kui niisugune ei võta nii kergesti üleskihutajate tuld, revolutsiooni tuld, seepärast on põllumees kindlasti riiklik element ja koguni kõige kindlam element. Veel praegugi murravad kommunistid Venemaal pead, kuidas talupoegi revolutsioniseerida, ent vaatamata sellele, et kommunistid Venemaal juba kümme aastat võimupukil istuvad, pole neil korda läinud kommunismi Vene talupojale külge pookida. Kommunism on talupoja ihule ikka ainult liigliha. Põllumajanduslik tegevus, talupidamine on kõige individualistlikum tegevus ilmas. Individualism on aga täieline vastand kommunismile.

Asjaolu, et põllumehe ei saa nii kergesti üles kihutada, kindlustab kõige paremini valitseva riikliku korra julgeoleku ja puutumatus. Segaduste aegadel, nagu seda on revolutsiooni ajad, on maarahvas see elemnt, kes hoiab seda käärivat rahvakogu linnades enam-vähem teatud piirides. Maarahvas muutub siis rahvusliku ja riikliku iseolemise selgrooks, kui kosmopolitism ja internatsionalism rahvuslikku tunnet hävitavad ja lagastavad. Et põllumeestekiht ennast ikka oma enesé teki järele välja sirutab, on nendel alati ka teatud toiduainete ja tarbeasjade tagavara, sest põllumees on koguja ja kokkuhoidlik. Seepärast sünnitab maaharija rahvakiht segadusaegadel, riiklikult rasketel aegadel ühtlasi ka riikliku majandusliku selgroo, kelle poole pööratakse orderite ja rekvisitsioonikäskudega, kui on tarvis vilja, liha, loomi jne.

Kõike kokku võttes moodustab põllumeestekiht kõige kindlama rahvusliku ja riikliku iseolemise vundamenti. Põllumees on kõige truim riigikodanik ja seda oma iseloomu ürgomaduste poolest. Põllumehe riigitruudus ja isamaa-armastus ei löö küll iialgi nii kõrgeid entusiasmi ja vaimustuse laineid, kui näit. linnakodanikkude

Sõjagaaside pildumisest linnadele ja linnade kaitsemisest selle vastu.

Rahvusvahelistel läbirääkimistel alati kerkib uuesti üles küsimus, kas keelata tulevikusõjas tarvitada gaase. Mingit tõsist otsust ses suhtes tänini pole veel tehtud, kõik, mis tänini selle kohta on kirjutatud, arutatud või räägitud, on kõik jäänud tagajärjeta. Ka käesoleval aastal, suurte rahvusvaheliste lepingute perioodil, on see küsimus olnud arutusel, ja jällegi on võidud näha, et iga riigi esitajal on selle kohta oma isesugune ettepanek, mis ei võimalda riikidel leida selles küsimuses ühist keelt. Arvatavasti ei taha küll ükski rahvas tõsiselt loobuda sellest uuest sõdimisvahendist, olgugi et igäüks ta tarvitamist tõsiselt kardab. Kui rahvaid üldse on raske saada ühemeelsele kokkuleppele, siis selles küsimuses on see eriti raske. Mitte ükski riik ei või praegu usaldada teist, sest keegi ei või vastutada selle eest, et teine sõjajuhul, vaatamata lepingutele, siiski ei tarvita gaase. Olgu selle küsimusega kuidas on, kas rahvad jõuavad omavahel mingile kindlale lepingule või ei, siiski ükski rahvas ei võiks lasta silmist võimalust, et sõja juhul vaenlane võib tarvitada gaase. Iga rahvas peab olema niivõrd ette valmistatud gaasisõja vastu, et võiks tarbekorral varustada oma kaitseväge hea kaitsevahendiga. Peab juba rahuajal tõsiseid harjutusi pidama gaasimaskide tarvitamises, sest tulevikus võidakse gaasi vastu kaitsetu sõjavägi täiesti hävitada juba mõne nädala jooksul.

Kuid praegusel ajal ei tohiks see veel riiki rahuldada, kui ükski ta sõjavägi ses suhtes on ette valmistatud, sest on kahtlane, kas tulevikus sõjategevus jääb ainult lahinguväljale. Lennukid võimaldavad juba praegugi viia sõjategevust kaugele sõjaväe selja taha, riigi tööstuskohadesse ja tähtsamatesse tsentrumidesse, sinna, kus asuvad riigi valitsemise aparadi süda ja närvid. Ses suhtes ähvar-

dab väiksemad riike suur hädaoht ja nad peaksid aegsasti mõtlema selle üle, kuidas kaitsta oma linnu ja tähtsamaid tsentrumeid vaenlase gaasirünnakute vastu õhust. Suurtel riikidel on see küsimus kergem lahendada, ja arvan, et kõige kindlam kaitse on vastavalt tugev õhulaevastik, mis lööb tagasi vaenlase õhurünnakud juba piiri kohal. Endastmõistetavalt on väiksematel riikidel võimatu luua suurriigi omaga võistlevat lennuväge ning tal tuleb arvestada sellega, et vaenlase lennukid võivad rünnata ta linnu. Aeroplaanide osa tulevikusõjas ja linnade kaitse nende rünnakute vastu on praeguse aja sõjateaduse huvitavaid küsimusi. Selle kohta võib anda otsuse ainult tulevikusõda, sest kõik rahuaegsed katsed sel alal võivad osutuda ebaõigeteks ja eba- vastavaiks tõelisele sõjaolukorrale. Maailmasõjas juba kandsid lennukid mürske kaugele vaenlase seljataha ja tegid juba siis suurt hävitustööd. Maailmasõjas lennukitelt heidetud mürsud olid aga veel väga väikesed võrreldes nendega, mis kuuldavasti praegu valmistatakse, mis kaaluvad 1000 klgr. või rohkemgi. Tolleaegsed aeroplaanimürsud sisaldasid ainult lõhkeaineid — kuid nüüd on kavatus täita neid veel suurema relvaga — sõjagaasiga. Kumba rünnakut tuleb pidada hädaohtlikumaks, kas brisant- või gaasimürskude oma, ka selles küsimuses rahuajal on raske teha vastavaid katseid ning arvamisele rajatud otsus võib osutada ebaõigeks. Niipalju on aga kahtlemata selge, et nii üks kui teine võivad teha määratu hävitustöö linnades. Arvan siiski, et gaasirünnak sel juhul nõuab suuremaid inimohvreid, kui ei osata hävitada tänavatele ja hoovidele laialipillatud gaase. Kujutame endale ette, mis toob endaga kaasa suurema gaasimürsu kukumine linna tänavale. Lõhkeainete plahvatus pritsib vedela mürgi suurele pind-

juures, kuid põllumehe riigituudus ja isamaa-armastus on selle juures ühtlasem, kindlam, kestavam, püsivam ja ei lange ka iialgi nii madalale, nagu see juhtuda võib linnakodanikkude juures. Riik, kellel on tugev ja vaba maarahvas, põllumeestekiht, on seesmistele üllatuste vastu kõige paremini kindlustatud.

„Maarahva, talupoegi vaba maa, jää vabaks sa!

Jää seisma sa!

Mis keegi künnab, külvab — lõigaku, tööd ikka hõigaku.

Jää vabaks sa! Jää seisma sa!“

(H. Visnapuu.)

Alo.

alale laiali. Kuid mitte ükski maapinnale, vaid ka seintele satub mürk, ning jääb sinna peatuma. Kui pillutakse maha yperiiditaolisi, aeglase auramiskiirusega mürke, siis on see tänav mitmeks päevaks tehtud surmakardetavaks, ja mitte ükski seda — ka selle tänava ümbrus ja tuulealune on suures hädaohus, sest mürkaurud tungivad, nagu õhk, läbi pilude ning jäävad püsima igalepoole. Siin oleks nüüd väga tähtis võimalikult kiiresti hävitada laialipillutud mürgid, kuid selle toimetamine pole lihtne. Kui tahetakse teha seda keemilisel teel, siis tuleb muretseda suur tagavara selle antimürki ja paigutada selle tagavarad iga hoone juure. Linnaelanikkudel tuleks siis juba ise neid antimürke lõhkemiskohal laiali pilluda või pritsida. Praegu on siiski teadmata, kas sõja puhul ettemuretsed keerulised reaktiivid suudavad hävitada vaenlase poolt mahapillutud mürke. Praegu otsustatakse ainult nende mürkide järele, mis olid tarvitusel maailmasõjas, kuid teadmata on, kas seniseid maailmasõjas tarvitatud mürke maailmasõjas üldse tarvitatakse, sest võib olla, keemikud on leidnud üles juba sootuks teised, seni tundmatud gaasid, millede hävitamiseks oleks tarvis sootu teistsuguseid reaktiive. Keemias ei tunta mingit universaalreaktiivi, mis mõjuks kõigile aineile ja astuks nendega reaktsiooni. Ka Eestis, peamiselt Tallinna elanikud, peame sõja puhul olema valmis selleks, et vaenlase õhulaevastik meie pealinna kohale läbi murrab ja katab meid gaasidega. Meil oleks eriti raske hoida ära õhulaevastiku pealetungi ning tuleb pöörduda tähelepanu küsimusele, mis teel hävitada mahapillutud gaase. Möödunud sügisel sattusin kord Tallinnas kõva vihma alla, mis mõne minuti jooksul pani kogu tänava vee alla. Varju otsides jäin seisatama ühe maja uksele ja vaatasin, kuidas vesi voolas mööda tänavaid. Seejuures panin tähele, kuidas voolav vesi mõne minuti jooksul uhtus kogu tänava mustuse ja muda veerenni ja sealt kanalisatsioonitorude avaustesse. Eriti hea puhastustöö sündis veel seal, kus tänavad olid sillutatud kantkividega. Sõjagaasiasjanduse tundjad kirjutavad mitmel pool sellest, et sõja ajal kange vihm on uhtunud ära maapinnale pillutud gaasid. Yperiid on aga vees õige visa sulama, 0°C vahekord on ainult 1:1000. Võib arvata, et hävinemine ei sündinud yperiidil sulamisega, vaid veevool uhtus ta lihtsalt ära. Vaadates veevoolamist Tallinna tänavail tuli mul mõt-

tesse, kas poleks kõige lihtsam linnadesse pillutud sõjagaase veega maha pesta. Igas suuremas linnas on kanalisatsioon ja veevärgid, mis varustavad linnamaju veega. Kui vee magistraali suurendada ja tarbekorral maju suurema veehulgaga varustada, kas see poleks kõige lihtsam ja sealjuures ka kõige odavam kaitseabinõu? Selleks tuleks iga maja tänava poolt küljest varustada kahe-kolme veetoriga, mis avamisel pritsivad üle tänava tugeva veejoa. Muidugi peaksid hoonete hoovipealsed olema varustatud samuti veetorigega. Et pesta maha ka seintele pritsitud mürki, tuleks teatud kõrgusel pikuti maja kinnitada veetoru aukudega, et vesi jookseks mööda seinu maha ja viiks kaasa sinna peatuma jäänud mürki.

Kui oletame, et tulevikus linnade ründamisel õhust tarvitatakse yperiiti, siis selle mürgi nõutraliseerimiseks on tuntud üksikud ained, peaauglikult hapendava mõjuga, nagu kaalihüpermangaat, kloorlubi j. t. Oletamegi, et läheks korda sõjaajaks muretseda neid aineid suurel määral, siiski ründamise momendil on raske, võib öelda võimatu, hävitada mahapillutud gaase kiires korras. Kui tahetakse seda teha lahuga, tuleks muretseda iga maja juure prits, kuid kuiva aine nõutraliseerimisaine olles peaks iga maja jaoks olema mitu meest läbidatava varustatud. Tähtis on ründamisajal hävitada mürki enne, kui ta auruna on valgunud hoonetesse. Kas aga võime olla kindlad selles, et tulevikusõjas sama maailmasõjas tuntud yperiiti tarvitatakse? Võib olla, tarvitatakse mineit uut sõjamürki, millele yperiiti hävitavad ained ei mõju. Sellel juhul oleks linn suures hädaohus. Vesi aga, kuigi aine temas ei sulakski, oma tugeva vooluga viiks selle siiski maa-alustesse kanalisatsioonidesse. Vesi uhuks mürgi kanalisatsiooni, vaatamata sellele, kas see oleks suurema või väiksema erikaaluga. Viimasel juhul kiiremini. Tallinna olukord vee suhtes on küll kõige soodsam. Ülemiste järve pind on ju linnast kõrgem, ning sellega avaneb võimalus juhtida veevoolu igasse majja, peale Toompea. Ülemiste järv on suur veetagavara, mida võiks veelgi tõsta järve põhja süvendamisega ja kallaste tõstmisega, nii et veenuudust karta ei võiks. Teiseks ei gaasitata korraga kogu linna, vaid ainult selle üksikuid osi, nii et lennukite pealetungil ei tekigi vajadust kogu linna veega uputada. Raskem on suuremate plätside ja narkide puhastamine mürgist, kuid sellestki küsimusest võib saada üle.

Laskeharjutuste tegelik läbiviimine linna malevkondades.

Kaheaastane kogemus on näidanud, et laskeharjutustel käimine malevlastel meelsam on, kui muud korraldatud õppused kaitseliitlastele väljaõppe alal. Sellest peaksid õppust juhtivad jõud oma järeldused tegema ja ära kasutama juhust, kus neil suur % malevlasti käes, — pakkudes neile laskmise kõrval ka muud hädatarvilist. Harilikuks nähtuseks kipub minema, et laskeplatsil tegevuses on ainult need, kes tuleliinil laskmisel — kuna ülejäänud tegevuseta tuleliini taga seisavad. Tegevuseta seismine muutub malevlastele igavaks, tekitab nurinat ja vähendab huvi asja vastu. Ühtlasi segab nende lähedus ka laskajaid tuleliinil. Mõned malevkonnad on sellest sarnasel teel üle saanud, et kõik malevlased, kes laskmisest sel silmapilgul osa ei võta, on ühtekokku käsutatud ja nendega peetakse juhusliku iseloomuga õppust. Teised malevkonnad jälle on ajajaotuse nõnda läbi viinud, et laskeplatsile ilmatakse osade kaupa, s. o. üks osa ilmub määratud ajal platsile, — laseb ära ja lahkub. Neid mõlemaid võtteid ei saa pooldada: esimene on ilma igasuguse süsteemita ja teine on ainult kuiv laskmine ja jätab juhuse, kus malevlastele võimalik rohkem pakkuda, kasutamata. Mina malevkonna pealikuks toimiksin laskepäeval järgmiselt:

Laskeharjutusele väljailmunud malevlased jagatakse 6 gruppi, nagu joonistusel nr 1.

Tallinna kodanikud, kus asub riigi süda, peaksid küll mõtlema tõsiselt selle küsimuse üle, mis võib sündida, kui sõjagaaaside vastu pole loodud mingit kaitset. Nagu kärbseid või putukaid võidakse meid siis kohe ära mürgitada. Selles suhtes peaksid valitsus ja linnavalitsus midagi ette võtma. Iga majaomanik ja iga kodanik peaks ses suhtes kaasa aitama, sest see on liigagi tõsine küsimus.

Oleks väga huvitav saada kuulda hüdrotehnikute arvamisi eelpoolalvaldatud mõtete, eriti ülemiste järve veepinna tõstmise kohta.

Ka lennuväelaste vaated selle küsimuse kohta oleksid väga huvitavad ning mina oleksin väga tänulik, kui „Kaitse Kodu“ veergudel ilmuksid nende arvamised eelpoolalvaldatud mõtete kohta.

Gruppides nr. 1, 2, 3, 4 ja 5 määratakse alalist instruktoreid. Laskmist juhataja pealik juhib grupp nr. 6 tegevust ja temale on abiks sealjuures iga kahe laskuri peale 1 instruktor, näit.: tuleliinil 2 laskuriga on 1 abiline ja 4 laskuriga 2 abilist jne.

Grupp nr. 4 instruktoril on 4 alalist abilist, kes juhivad allgruppide a, b, c ja d tegevust.

Gruppides ei või olla alla 4 ja üle 12 mehe — normaalne koosseis on 8 meest.

Laskmist juhataja pealiku korraldusel sünnib gruppide vahetus, kusjuures instruktoreid oma kohtadele jäävad. Näiteks: grupp nr. 6 läheb grupp nr. 1 instruktoriga juure rividriili peale, gr. nr. 5 läheb gr. nr. 6 instruktoriga juure laskma, gr. nr. 4 läheb gr. nr. 5 instruktoriga juure vahiteenistuse peale jne., nagu see nooltega joon nr. 1 näidatud. Sarnaselt kestab vahetus ja õppus edasi, kuni kõik malevlased laskmas käinud.

Vahetuse juures tuleb silmas pidada, et grupp mitte omapead ei liigu ühe instruktoriga juurest teise juure. Vahetust ärasaatja instruktor määrab ühe malevlase vanemaks ja teeb temale ülesandeks grupp järgmise instruktoriga juure viia, kusjuures kätte juhatab viimase asukoha. Ilmudes uue instruktoriga juure teatab grupivanem uuele instruktorile kohalejõudmisest.

Gr. nr. 4 instruktor toimetab oma grupi all-

Sõdur gaasimaskis: Niil Nüüd on mul gaaside kannatamise suhtes otse venelase nina...

jaotusi ise, arvestades ajaga, kui kaua malevlased tema käsutuses viibivad.

Aeg, kui tihti grupid vahetuvad, ripub ära sellest, kui ruttu laskmisel viibiv grupp laskmisega hakkama saab. Normaalse gruppide koosseisu juures ei või see alla 40 minutit olla, sest vähema ajaga ei suuda instruktor oma grupile tarvilist ettevalmistust anda. Alguses kohe peab laskmist juhataja pealik instruktoritele teatavaks tegema, kui kaua üksik grupp nende käsutuses viibib — selle järele seavad instruktorid oma kavad kokku, mida nad tähendatud aja jooksul läbi suudavad võtta.

Gruppidesse jagamise juures kinni pidada malevkonna jaotusest allüksustesse. Seega õpivad malevlased vastastikku üksteist nende võimete kohaselt rohkem tundma, mis tegelikult lahingus väga tarvilik.

Relvur-pealik ühes tarvilise arvu abilistega peab märklaud, sihtimisab-nõud ja muud tarbeasjad enne laskmise algust kohale toimetama ja paigale seadma, et malevkond kohale ilmudes takistamata oma tegevust võib alata.

Laskmist juhataja pealiku kohuseks on päev enne laskmist kõikide gruppide instruktorid kokku kutsuda ja neile näpunäiteid anda tulevase päeva laskmise ja õppuste kohta.

Ühtlasi kontrollorib tema ka instruktorite võimeid ja teadmisi. See kontrollérimine ei tohi olla kuid suusõnaline teadmiste katse, vaid peab olema tegelikult läbi viidud järgmiselt: grupi nr. 1 instruktor teeb tegelikult läbi oma tulevase päevakava, kusjuures õpilasteks temal sealjuures on kõik teiste gruppide instruktorid ja allinstruktorid. Niisamuti teeb ka grupp nr. 2 instruktor jne. Peale sarnaste näpunäidete andmist seavad instruktorid järgmise päeva õppuste kavad igaüks oma aine kohta kirjalikult. Laskepäeval esitavad instruktorid oma kavad laskmist juhatajale pealikule, kes need järele vaatav ja oma märkustega instruktoritele tagasi annab. Maleva pealiku, maleva instruktori ja malevkonna pealiku nõudmisel on instruktorid kohustatud neile oma kavasid ette näitama. Instruktorite kavad hoitakse malevkondades vastavates kaus-tades alal.

Grupp nr. 1 rividrill.

Instruktor selles grupis olgu energiline ja nõudlik, sest tuleb meele pidada, et rividrill on distsipliini ja täpisele koostöötamise algkool. Algusest peale nõuda äärmist täpisealust, täielikku liikumatust seisangul ja puhast joondumist kogumistes. Puhkeid anda sagedamalt, et vaja ei oleks ka kõige vähemaidki järeleandmisi nende nõuete täitmisel.

Näitlik kava:

N. malevkonna X. kompanii laskeharjutused 13. veebruaril 1927. a. Tondil. Rividrilli grupi instruktori kava.

Grupis 6—8 meest, aeg 40 minutit.

Läbi võetakse: üksikõppusest: seisang ja pöörded paigal, samm ja peatumine, tervitamine paigal ja liikumisel — kõik relvata (jalgväe määrustiku I osa §§ 77, 78, 79 ja 80).

1) Grupi üldine joondumine ja püsside harkistamine jalgväe määrustiku I osa § 115 kohaselt.

2) Seisang § 77. Igale üksikule malevlasele näidatakse koht, kus ta asuma peab, kätte, nii et terve grupp õige nurga all instruktori ette seisma jääks (joon. nr. 2).

Malevlased paigutada kahe sammu kaugusele üksteisest ja ütelda, et selle koha peale, kus nemad praegu seisavad, asuda komando järele „Paigale!“.

Ühtlasi juhtida tähelepanu sellele, et see on üksikõppus, aga mitte mõne üksuse (jao) joonel asumine. Ära seletada, et vahe, mis praegu kahe kõrvuti seisva malevlase vahel on, nimetatakse intervalliks. Niisamuti nimetatakse intervalliks vahe, mis jääb kahe kõrvuti seisva üksuse vahele (näit. kui üks rühm seisab teise kõrval jne.). Nüüd pöörata kõik malevlased paremale poole ja seletada, et see vahe, mis nüüd, kui malevlased seisavad üksteise taga, kutsutakse distantiks, niisamuti on distant kahe üksuse vahel, kui nemad seisavad või liiguvad üksteise järel.

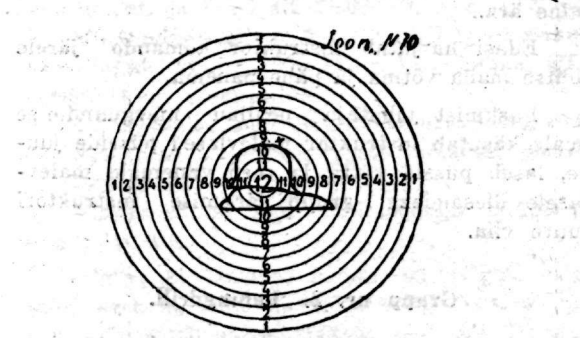
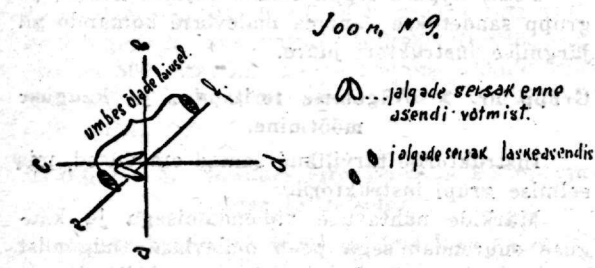
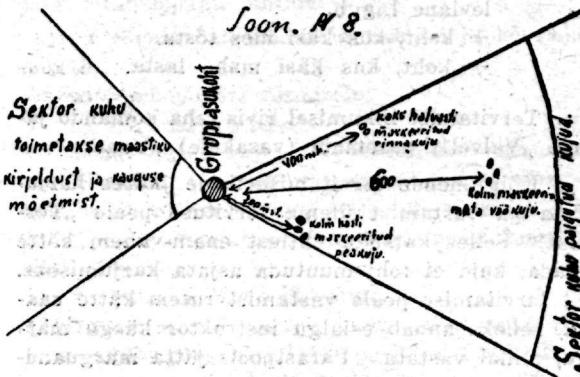
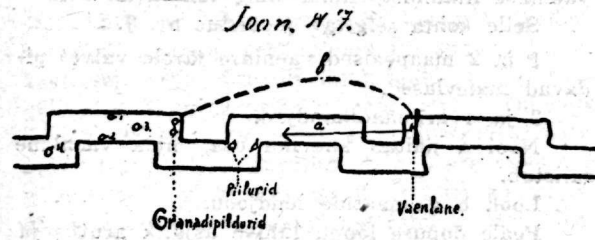
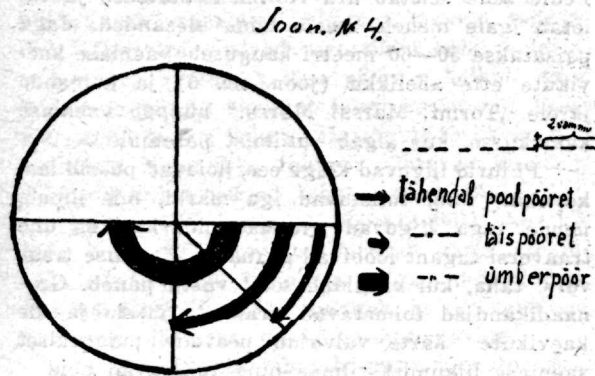
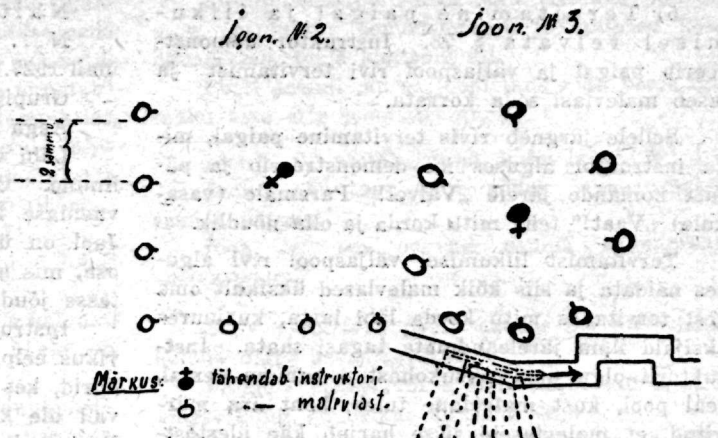
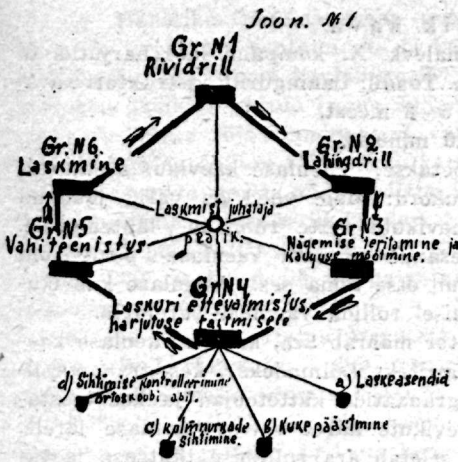
Nüüd kutsub instruktor kõik malevlased oma ümber, nagu see joonistuses nr. 3.

Seletus: Vaadake, sarnane seisak võtke minü komando järele „Valvel!“ Instruktor annab seletuse üksikute kehaosade seisaku üle valvel-seisaku, kusjuures algab jalgadest ja lõpetab peaga ja võtab ise valvel-seisaku. Malevlased vaatavad nüüd instruktorit igast küljest. Nüüd käsib instruktor ühele malevlasele valvel-seisaku võtta ja laseb teistel teda vaadata ja märkusi teha, mis viigu valvel-seisaku malevlane on teinud. Peale niisugust selgitust selgitatakse samuti ära vabalt-seisak, mis võetakse komandoga „Vabalt!“ Nüüd annab instruktor komando „Paigale!“ — selle järele asuvad malevlased oma kohtadele, nagu see joonistuses nr. 2. Siinjuures nõuda kiirust.

Järgneb komando „Valvel!“ — nõuda täielikku liikumatust ja teha märkusi üksikute kohta, kellel seisak vale. Need, kelle kohta märkus käib, parandavad ennast. On kõigil õige seisak võetud, anda „Vabalt!“ Nii korrata mitu korda.

Seletus: Et valvel-seisakus kõigi malevlaste tähelepanu oleks juhitud instruktori peale ja et nad iga silmapilk valmis täitma temalt järgnevat komandot.

Järgneb komando „Kohendu!“ — seletus ja tegemine. Tähelepanu juhtida, mis on malevlasele lubatud vabalt-seisakus ja mis on lubatud kohendu-seisakus.

3) Pöörded paigal § 79.
 Instruktor kogub malevlased oma ümber, nagu joonistuses nr. 3. Teeb maa peale ringi, mille ära jagab, nagu see joonistusel nr. 4.
 Instruktor astub ringi keskele, annab selle abil seletuse pöörete kohta ja teeb neid ise ette.
 Peale selle annab komando „Paigale!“. Malevlased asuvad nii, nagu joonistusel nr. 2.
 Malevlasi lastakse vaheldamisi ühe jala kanna ja teise jala nina peal seista, siis kästakse igal

malevlasel oma ümber sarnane ring joonistada ja lastakse neid ilma komandota pöörded harjutada. Kui see hakkab juba ladusasti minema — teha seda komando järel. Alguses kiiruse peale vähem rõhku panna, kuna lõpuks nõuda kiirust.
 4) S a m m j a p e a t u m i n e § 80. Instruktori näide ja seletus, nagu see eelmistes punktides. Iseäralist tähelepanu juhtida, mis täita eelkomando järel ja m.s täita täiskomando järel.
 Nõndanimetatud „õppesammu“ tarvitamine on kõvasti keelatud.

5) Tervitamine paigal ja liikumisel relvata § 78. Instruktor demonstreerib paigal ja väljaspool rivi tervitamist ja laseb malevlasi seda korrata.

Sellele järgneb ravis tervitamine paigal, mida instruktor alguses ise demonstreerib ja pärast komando järele „Valvel!“ Paremale (vasakule) „Vaati!“ teha mitu korda ja olla nõudlik.

Tervitamist liikumisel väljaspool rivi alguses näidata ja siis kõik malevlased üksikult oma eest tervitades mitu korda läbi lasta, kusjuures eksijaid ilma järeleandmata tagasi saata. Instruktoril olgu oma seisukohast 4 sammu eemal, seal pool, kust malevlane tuleb, koht ära märgitud, et malevlasele sisse harjub käe ülestõstmine 4 sammu kauguselt. Samuti ära märkida koht kaks sammu instruktoriga seisukohast teisele poole — s. o. koht, kus malevlane käe maha laseb (joon. nr. 5).

Märkused: tee, mida mööda malevlane liigub.

+ koht, kus käsi üles tõsta.

+ koht, kus käsi maha lasta.

Tervitamist liikumisel ravis teha komando järele „Valvel!“ paremale (vasakule) „Vaati!“

Kõigi nende tervitamiseviiside juures harjutada ka vastamist ülema tervituse peale „Tervist!“ Selles katsuda ühtlust enam-vähem kätte saada, kuid ei tohi muutuda asjata karjumiseks. Et tervitamise peale vastamist rutem kätte saada, selleks annab esialgu instruktor käega märku, millal vastata. Pärastpoole jätta märguandmine ära.

Edasi harjutab instruktor komando järele mütse maha võtma ja pähe panema.

Laskmist juhataja pealiku märguandmise peale käsutab instruktor malevlased püsside juure, laseb püssid võtta ja teeb vanemale malevlasele ülesandeks grupp järgmise instruktoriga juure viia.

Grupp nr. 2. Lahingdrill.

Instruktor peab olema kindla karakteriga, kiirelt otsustaja ja leidlik. Tema ei tohi mitte lubada loodu tegevust, ja niipea kui märkab loodust, tõmmata grupp kokku ja teha rividriffi, et loodus kaoks.

Lahingdrill harjutab üksikut sõjameest ja väeosa väledalt, osavalt ja reflektorselt täitma teatavaid elementaarseid liikumisi, mis lahingus ette tulevad. Suurt rõhku just panna üksiku mehe lahingdrillile, sest lahingu viimastel perioodidel libiseb tahtmatult ülemate käest juhtimine ja igamees peab siin omama kasvatuse, mis teda sunnib üksikult võitlema.

Näitlik kava.

N... malevk. X. kompanii laskeharjutus 8. mail 1927. a. Tondil. Lahingdrilli instruktoriga kava. Grupis 6—8 meest.

Aega 40 minutit.

Läbi võetakse: Vaenlase kaevikus kokkurullimine. Olukord: Meie väed on välja jõudnud vaenlase kaevikute ette rünnaku lähtealusele. Jaol on ülesanne rünnata vaenlase positsiooni osa, mis asub otse tema ees. Vaenlase kaevikutesse jõudmisel rullida vaenlast paremale.

Instruktor määrab ära, kes on vaenlase kaevikus eelpiluriteks (silmadeks), kes granaadipildurid, kes granaatide kättetojad ja kes teostavad üle kaevikute äärte valvet vaenlase järele. Peale selle seletab ära rullimise tähtsuse ja tuletab igale mehele meeles tema ülesanded. Jagu paisatakse 50—60 meetri kaugusele vaenlase kaevikute ette ahelikku (joon. nr. 6) ja komando järele „Tormi! Marss! Marss!“ hüppab vaenlase kaevikusse, kus algab rullimist paremal.

Pilurid liiguvad kõige ees, hoiavad püssid laskevalmis ning tulistavad iga märki, mis ilmub, nende taga liiguvad granaadipildurid, kes ühe traaversi tagant loobivad granaate järgmise traaversi taha, kui vaenlane sealt vastu paneb. Granaadikandjad toimetavad granaate järele ja üle kaevikute äärte valvajad peavad maapealset vaenlase liikumist silmas ning tulistavad neid.

Selle kohta selgitav joonistus nr. 7.

1 ja 2 maapealsed vaenlase järele valvet pidavad malevlased.

3 ja 4 granaadikandjad.

Nool a näitab kaeviku osa, mida vaenlane tulistab.

Look b granaatide lendjoon.

Peale õppuse lõppu lühike asjalik arutus ja grupp saadetakse vanema malevlase komando all järgmise instruktoriga juure.

Grupp nr. 3. Nägemise teritamine ja kauguse mõõtmine.

Instruktorile tarvilikud samad omadused, mis eelmise grupi instruktoriga.

Märkide nähtavuse vähendamise ja kauguse suurendamisega peab malevlase nägemist kõige suurema hoolega teritama. Selle juures ei tohi instruktor ennast eksitada lasta sellest asjaolust, et püssituld antakse lahingus harilikult kõige lähemate kauguste peale.

Näitlik kava.

N... malevkonna jne.

Nägemise teritamise ja kauguse mõõtmise instruktoriga kava.

Grupis 6—8 meest.

Aega 40 minutit.

Läbi võetakse: 1) maastiku kirjeldus; 2) nägemise teritamine liikumatute märkide abil; 3) kauguse mõõtmine.

1) Maastiku kirjeldamiseks antakse igale õpilasele ise sektor vaatamiseks ja lastakse seda kirjeldada. Instruktor kuulab pealt ja juh. b tähelepanu üksikute asjade (mida õpilane nimetab) omaduste peale sõjaasjanduslisest vaatepunktist. Samuti juhtida õpilase tähelepanu ka nende tähtsamate esemete peale, mida õpilane nimetamata jätab. Esemeid hakata kirjeldama ligidalt kaugemale ja paremalt vasakule.

2) 200 meetri peale on paigutatud 3 hästi maskeeritud peakuju.

3) 400 meetri peale on paigutatud 2 halvasti maskeeritud rinnakuju. 600 meetri peale on paigutatud 3 maskeerimata vöökuju.

Pöörata malevlased nägudega sinnapoole, kuhu kujud paigutatud, ja lasta hoolega vaadata, missuguseid vaenlase paigutusi nemad märkavad. Omaette uurivad maastikku kõik malevlased umbes 5 minutit, siis pöörata kõikide näod teistsale ja pär. da üksikult kõigi käest, mis keegi märganud ja kus kohal. Harilikult torkavad malevlastele silma ikka rohkem nähtavad kujud ja varjatud kujud jäävad tähele panemata.

Peale kõikide seletusi pöörata jälle näod kujude poole ja instruktor juhatab kätte kõikide kujude asukohad, kusjuures algab peakujudest, mis 200 meetri peal, ja toonitab, et see vaenlane, kes kõige lähemal, on kõge kardetavam.

4) Instruktor juhatab mitu silmatorkavat asja kätte ja käsib malevlasi kaugust nendeni hinnata. Iga asi peab olema ise suunas ja ise kaugusel. Siis pärib üksikult igahelt, kui kaugel arvab keegi iga üksiku asja olevat. On kõik oma arvamised avaldanud, laseb instruktor kaugused tegelikult mõõdurihmade abil ära mõõta ja võrdleb neid malevlaste poolt arvatud kaugustega, kusjuures need tagajärjed rahuldavateks loetakse, kus eksitus 10 ehk vähem protsenti välja teeb tegelikust kaugusest. Näiteks: tegelik kaugus on 500 mtr., hindamine loetakse rahuldavaks siis, kui ülesantud kaugused kõiguvad 450—550 mtr. vahel.

Grupp nr. 4. Laskuri ettevalmistus laskeharjutuse täitmisele.

Instruktor peab hästi tundma laskeasjandust ja oskama arusaadavalt edasi anda oma teadmisi.

Oma kavaga tutvustab tema oma allinstruktoreid ja on ise neile kõigile kordamööda abiks, kusjuures iseäranis oma hoole alla võtab nõrgemaid malevlasi. Tema jagab grupi allinstruktore vahel ära. 8-mehelise grupi juures tuleb iga allinstruktore peale 2 meest. Kui grupp viibib instruktore juures 40 min., siis viibib iga allgrupp (2 meest) iga allinstruktore juures 10 min.

Näitlik kava.

Läbi võetakse: 1) laskeasendid; 2) kukepäästmine; 3) kolmnurkade sihtimine; 4) sihtmiskontroleerimine ortoskoobi abil.

1) Öppemeetod sama, mis rividrilli juures, s. o. instruktor demonstreerib ja õpilased kordavad seda tema kontrolli all.

Püsti asendi juures joonistada maa peale iga malevlaste ette joonistus nr. 9.

Joon. „cd“ näitab suuna, kuhu lasta.

Joon. „ab“ taga asub sõdur enne laskeasendi võtmist.

Joon. „ef“ peal peavad asuma saapaninad laskeasendis.

Selle joonistuse peal asudes on malevlasel hõlbus õiget asendit võtta.

Palgepanemise juures anda tuliülesanne, s. o. märk, kuhu malevlane sihtima peab.

Demonstreerida hingamist sihtimise ja kukepäästmise juures ja seletada lühidalt selle tagajärgi.

Samuti demonstreerida „rebimist“ ja „noogutamist“.

2) Kuke päästmise näilik selgitamine, kusjuures tähelepanu juhtida:

a) sõrme paigutamisele triklile ja kõverdamisele;

b) tõmbepunkti võtmisele;

c) lahtipäästmisele.

Teha sõrme sujuva kõverdamise harjutusi malevlastega (instruktor surub õpilase sõrme, toetades surutavat sõrme teise käe sõrmega alt-poolt; sama harjutus malevlaste poolt instruktore sõrmel).

3) Kolmnurkade sihtimine.

Sihtimine 25 meetri pealt. Sihtpunkt traapeets, mille kõrgus ja laius pealt on 1/1000 D, s. o. 2,50 cnt. ja laius alt 1/2000 D, s. o. 1,25 cnt.

Hindamine: kolmn. külj 1/1000 D on rahuldav, kolmn. külj 1/1500 D on hea, kolmn. külj 1/2000 D on eeskujulik.

4) Sihtimise kontroleerimine ortoskoobi abil. Sihtimine 25 meetri pealt lamades, põlvelt ja püsti käelt.

Sihtpunkt on sõõr, läbimööduga 1/1000 D, s. o. 2,50 smt.

Sihtpunkt lamades laskm. on paigut. valge sõõri keskele, mille läbimööd 1/600 D, s. o. 4,15 cnt.; sihtpunkt põlvelt laskm. — 1/500 D, s. o. 5 cnt.; sihtpunkt püsti laskm. — 1/400 D, s. o. 6,25 cnt.

Hindamine: Sihtimine loetakse korralikuks, kui möödaläinud viskepunktide arv ei ole suurem kui 25 %.

Grupp nr. 5. Vahiteenistus.

Võtta läbi soovitav osa vahiteenistusest.

Näitlik kava:

Läbi võetakse: 1) Tunnimehe õigused ja kohused; 2) tunnimeeste vahetamine.

Petseri maleva tegevuse ülevaade

29. märtsist 1926. kuni 29. märtsini 1927.

29. märtsil pühitseb Petseri malev oma teist aastapäeva. Ühtlasi on see päev suurpäevaks kogu Petserimaale, sest sel päeval — 8 aastat tagasi — vabanes Petseri enamlaste vägivalla alt. Sel päeval paistis Petserimaa kodanikele esimene vabaduskiir, kodanikud võisid asuda rahulikult oma töö juure teadmise, et nende vabadus ja julgeolek tulevikuski on kindlustatud. Kuid meie riigi ja rahva vaenlased ei maganud: igal sammul katsuti meie riigikorda õõnestada ja meie vabadust vägivaldselt lämmatada. Selleks ei valinud nad abinõusid, et aga saada kätte oma eesmärgi, mille tõenduseks ka mitmed suuremad riigiärandjate protsessid. Kommunistide palgalistele käsilastele saatuslikuks kujunenud 1924. aasta 1. detsember oli tõenduseks, et kui me tahame elada vabaduses ja arendada oma kultuuri, siis peame olema ka alaliselt valvel selle kaitseks. Ja see alaline valvelolek ja vabaduse kaitse lasub just meie endi —

isamaad armastajate kodanikkude — õlgadel. See on meie esimene ja pühaim kohus.

Et seda suurt ülesannet täita, peavad kõik isamaad armastajad kodanikud liituma ühiseks organisatsiooniks, kellel üks paleus — kaitsta vaba Eestit! See on ka teostunud seltskondliku omakaitse-organisatsiooni — kaitseliidu — näol.

Selle üleriikliku organisatsiooni üksusena Petserimaal on võrsunud Petseri malev. Astudes üle kolmandasse tegevusaastas, ei ole liigne tuletada meele ja anda lühikest ülevaadet maleva möödunud teise aasta tegevusest.

Maleva esimese aasta tegevus seisib peaaesjalikult organiseerimistöös. See organiseerimistöo nõudis palju energiat ja tahtejõudu maleva juhilt, et leida poolehoidu kodukaitse mõttele Petserimaa rahva hulgas, kes kuulub mitmekesisesse rahvusse ja seltskondlikku kihti.

Maleva teise aasta tegevus kujunes

Grupp moodustab enesest ühe allohvitseri vahtkonna.

Koosseis: 1 vahtkonna ülem, 1 paigutaja, 6 tunnimeest. Postide arv 2.

Instruktor tutvustab tunnimeeste kohustega ja kontroleerib malevlaste teadmisi sel alal.

Paneb välja postid ja viib nende vahetuse läbi nii, et kõik malevlased saavad posti peal seista.

Posti peal seisvate malevlaste teadmisi kontroleeritakse tegelikult. Juhtida erilist tähelepanu vahiteenistuse tähtsuse ja täpsuse peale.

Grupp nr. 6. Laskmine.

Laskmist juhataja pealik asub tuleliinil ja valvab omal abiks olevate instruktorite tegevuse järele. Laskmist juhataja peab silmas pidama määrusi julgeoleku kohta (laske-eeskiri § 93). Kõik lasud kantakse sisse laskekaustikusse, mis jääb algdokumendiks laskemoona kulule.

Rühmapealikul olgu oma rühma peale veel isiklik raamat, kus igale rühma kuuluvale malevlasele eraldi leht avatud. Sinna olgu joonistatud vähemal kujul märklehed. Soovitav vastav stamp (joonist nr. 10) valmistada ehk ise see puust välja lõigata — siis pole joonistamisega vaja

aega kulutada, vaid stambiga lüüa märklehe joonistus raamatusse.

Laskekaustikusse teha sissekandeid laske-eeskirja § 94 kohaselt, kuna isiklikku raamatusse märklehe peale ära tähendada, missugune harjutus, mis kuupäeval ja tabamused. Tabamused ära märkida märgiga +, näit.: tabatud on 9 kell 1, siis teha märklehele vastavasse kohta + märk (vaata joon. nr. 10) jne.

Peale laskmise lõppu läheb instruktor oma laskuritega vähemalt 20 sammu tuleliini taga olevate märklaudade juure, mis samasuguse märklehega kaetud peavad olema, nagu needki, kuhu laskurid lasid. Instruktoril on kaasas naasklid ja traadist märkide kujud. Naasklid lüüakse märklaudade sisse kohtadele, kuhu tabamised olid. Sellega näeb malevlane oma tabamise pilti ja instruktor laseb malevlast näidata punkti, kuhu tema kõik kuulid sihtinud. Paigutades kõik kujud järjekorras näidatud sihtpunkti, näitab instruktor malevlasele, mitme kuuliga ja kuhu kohta oleks kuhu tabatud. Eraldi seletab ära, kuhu kohta tarvis igale kujule antud kauguselt sihtida, et paremaid tabamusi saada.

Sarnaselt läbiviidud laskeharjutus valmistab malevlast mitmekülgset ette, näitab temale piltlikult kuulide tabamist ja loob talle silmade ette selge kujutuse oma relva võimetest.

eriti intensiivseks malevlaste väljaõppe alal. Pealikute vähese arvu tõttu malevas pandi ka erilist rõhku pealikute ettevalmistusele, milleks korraldati vastavad kolmepäevased kursused igas malevkonnas. Kursustest osavõtt oli haruldaselt elav, keskmine osavõtjate protsent — 94. Õppeainetest pöördi tähelepanu taktikalisele ettevalmistusele, iseäranis üksikmehe

Lõuna malevkonna juhatus ja kodukaitse ühingu juhatuse liikmed. Istuvad: kodukaitse ühingu juhat. liikmed (vasakult paremale) — pr. Marta Taagen, sekretär; pr. Clarissa Pallo, esinaine; pr. Lydia Rütüel, abiesinaine. Seisavad: malevkonna juhat. liikmed (vasakult paremale) — Alfred Taagen, sekretär; leitn. Joh. Paero, esimees; Valfried Parv, laekahoidja.

ja jao väljaõpetamisel. 16. ja 17. oktoobril korraldati suuremad kohapealsed manöövrid Pankjavitsa ümbruses, millest võttis osa 95% malevlasi. Toimepandud manööver loeti vahekohtunikkude poolt hästi kordalainuks. Üldse pandi pearõhku taktikalisele ettevalmistusele, laskeasjandusele ja sportlikule liikumisele.

Laskeasjanduse tõstmiseks korraldati 13. juunil malevkondadevahelised laskevõistlused auhindade peale. Samuti võttis maleva esitusmeeskond osa ülemaalisel kaitseliidupäeval, 19. juunil, ära peetud laske- ja spordivõistlustest.

Peale malevkondadevahelisi ja üleriiklikul kaitseliidupäeval peetud laskevõistlu-

si alati suure hooga õppusi laskeasjanduses ja laskmises, et kõiki malevlasi tõsta ühisele tasapinnale laskmises. Harjutused kestsid kuni läinud aasta sügiseni kaitseliidu staabi poolt saadetud lasketabeli ulatuses. Hoolas töö ja ettevalmistus näitas, et ka võrdlemisi väikearvulises malevlaste peres võib palju korda saata.

Petseri maleva Spordiklubi juhatus. Istub keskel esimees n.-lt. Ilves, temast vasakul juhatuse liige Taan, paremal kirjatoimetaja Ein. Seisavad: vasakul abiesimees Rosenberg ja paremal varahoidja Väin.

30. jaanuaril s. a. peetud laskevõistlustel II diviisi rändauhinna peale omandas selle Petseri malevkonna 24-meheline laskurühm, näidates selle juures ühtlasi enne laskevõistlust 10-kilomeetrilises rännakus kõige paremat aega kõigist teistest Lõuna-Eesti malevkondadest.

Käsikäes laskeasjanduse ja taktikalise õppuse ettevalmistusega on malevas võetud läbi ka teised õppeained kaitseliidu staabi poolt väljasaadetud programmi ulatuses.

Peale selle on maleva allüksustes korraldatud loenguid gaasi- ja sideasjandusest ning tänavõitluse taktikast. Viimased on ka praktiliselt läbi võetud. Õppuste korraldamine lasus peajasjalikult maleva instruktoriga.

Uue kaitseväeteenistuse seadluse vastuvõtmisega avanes võimalus neil noortel, kes kaitseliidu malevate juures saanud ennesõjaväeteenistusliku ettevalmistuse, saada soodustusi 2 või 4 kuu ulatuses.

Nende noorte ettevalmistuseks on malevas õppused juba alanud, mis otstarbel iga malevkonna juure on moodustatud vastavad noorte rühmad. Noorte osavõtt õppustest on elav ja esimesed noored võivad juba eeloleval sügisel ilmuda katsetele.

spordiharjutusi (kergejõustik, jalgpall, volley-pall, vabad harjutused, mängud), millest osavõtt oli elav.

Novembrikuu lõpust käesoleva aasta veebruarini korraldati poksi- ja vehklemiskursused maleva instruktori n.-leitnant Ilvese juhatusel. Nendest kursustest osavõtjate arv tuli piirata vastavate ruumide puudusel. Siin annab end jälle valusalt tunda kohaste ruumide puudus Petseris, kus pole ühtki vastavat ruumi harjutuste ja õppuste korraldamiseks. Seedasama peab ka tähendama spordiplatsi

Pealikute kursus Laura malevkonnas. Grupp Laura malevk. pealikuid. Keskkel maleva instr. n.-ltm. Ilves.

Õppuste kõrval on malevas suurt rõhku pandud kehalisele kasvatusel. Et sportlikku liikumist edendada, on iga malevkonna juures kutsutud ellu spordiklubid. Ülemaakondlikku sportlikku liikumist juhivad maleva spordiklubi, mille juhatuses tuntuimad kohapealsed sportlased. Maleva spordiklubi põhimõtteks on äratada massilist sportlikku liikumist malevlaste peres. Kuni maleva spordiklubi ellukutsumiseni oli sportlik liikumine Petserimaal pea täiesti soigus. Lühikese aja jooksul on spordiklubi poolt korraldatud 3 võistlust — 13. mail teatejooks ümber Petseri linna, 13. juunil võistlused 7. rügemendi 1. pataljoni ja 18., 19. septembril Petseri-Võru-Valga malevatevahelised sõprusvõistlused kergejõustikus, jalgpallis ja volley-pallis. Suve jooksul korraldas spordiklubi iga nädal ühe korra

kohta, mis pärast maleva spordiklubi juhatusel tuli pöörduda linnavalitsuse poole palvega anda vastav maa-ala spordiplatsi alla. Linnavalitsus on selle palve rahuldanud. Ka õpperuumide küsimus lahendatakse loodetavasti peatselt valmis saava maleva kodu näol.

Maleva juhatusel poolt 1925. a. alatud mõte — ehitada malevale oma kodu — on osaliselt teostunud. Energilisel algatusel ja suurtel jõupingutustel on kerkinud üles maleva kodu müürid ja ehitus viidud katuse alla. Läänud aasta 2. juunil oli maleva kodu pidulik nurgakivipanemine härra riigivanema poolt, millal ka ehitatava kodu tähtsust ja vajadust üksmeelselt tunnustati. Maleva kodu ehituse mõtet on seni toetanud meie kandvam rahvakiht ja ainelist abi annud härra riigivanem, kaitseliidu keskjuhatus ja selts-

kond. On tehtud suurem osa alatud tööst, kuid palju jääb veel teha. Samas vaimus edasi töötades astub malev uude aastasse lootusega endiselt seltskonna kaasabi ja toetuse peale Petserimaal üldtähtsusega ettevõtte lõpuleviimiseks.

Majandusliku külje kindlustamiseks on korraldatud maleva ja allüksuste poolt pidusid, loteriisid jne., kus on esinenud kaitseliidu aateid selgitavate kõnedega maleva pealik, juhatuse ja propagandaosakonna liikmed. Aasta jooksul on üldse malevas korraldatud 18 pidu. Siinjuures

daosakonna liikmete poolt peetud 40 kõnekoosolekut, millel selgitatud kaitseliidu mõtte tähtsust. Säärased kõnelejate esinemised on kuulajates leidnud sooja poolehoidu ja tunduvalt kaasa aidanud kodukaitse mõtte levimisele igas Setumaa nurgas.

Muudatustest maleva sisemises elus võiks märkida Irboska malevkonna pealiku kapten Paulsoni ja tema abi hra Rosenbergi lahkumist, kes oma elukoha muutmise tõttu malevkonna juhtimisest eemale jäid. Nende asemele on vabariigi

Grupp pealikuid Irboska malevkonnas kursuste lõpul. Keskel mal. instr. n.-ltm. Ilves.

ei saa jätta tähendamata seda suurt hoolt ja püüet, mida on üles näidanud pidude, loteriide ja korjanduste korraldamisel kodukaitseühingu liikmed. Ka on korraldatud kodukaitseühingute juhatuste algatusel Petseri, Laura ja Irboska malevkondades sanitaarkursused oma liikmetele, milledest suur osa naiskaitseliitlasi osa võtnud. Vormimütsid ja käesidemed malevlastele on valmistatud kodukaitseühingute poolt malevkondade erasummade arvel. Möödunud sügisel ärapeetud manöövritel olid kodukaitseühingu liikmetest organiseeritud sanitaar-lendsalgad, samuti olid malevlaste toitlustamise kodukaitseühingud võtnud endi peale. Iga kodukaitseühingu juhatuse juures töötavad varustus-, toitlus- ja käsitööosakonnad.

Propaganda alal on maleva propagan-

kaitseliidu ülema poolt kinnitatud: malevkonna pealikuks n.-leitnant R. Ludvig 1. detsembrist l. a. ja tema abiks hra R. Rein 1. jaanuarist s. a., arvates 1. märtsil s. a. lahkus enda soovil Värska malevkonna pealiku kohalt ohvitseri aset. Tamberg, kelle asemele vabariigi kaitseliidu ülem kinnitas ohvitseri k.-t. J. Keerbergi.

Vaadates tagasi möödunud aasta tegevusele ja tagedes nende saavutusele võib öelda, et on tehtud palju tööd organiseerimise ja väljaõppe alal. Teine aastapäev on ainult üks verstapost pikast teekonnast, kus hetkeks peatuda, et uue jõu ja energiaga edasi sammuda. Määratu palju on veel teha. Meie eesmärk on, et malevaks ühineksid kõik riiklikult mõtlejad kodanikud, et iga üksiku malevlase kohusetunne ja töövõime areneksid ja kasvaksid oma ülemäärani, et ükskõiksuse

Rohkem sõprussidemeid kaitseväge ja malevate üksuste vahel.

II diviisi rändauhind paremale diviisi piires asu-
vale maakonnale laske alal.

Pronks kuu on asetatud kodumaa kivist alusele. Kuju on valmistatud 2. suurüksüki-rügemendi kapten Sobolevi kavandi järele a.-s. „Teguri“ vabri-
kus Tartus.

1926. a. sügisel II diviisi tollaegne ülem kindral E. Põdder tegi Tartu maleva pealikule kapten V. Saarsen'ile ülesandeks välja töötada laskevõistluste ja auhinna kavad paremale üksuse Lõuna-Eesti malevates laske alal.

Diviisiülema poolt kinnitust leidnud võist-

luste määrused näevad ette üldjoontes järgmisi nõudmisi:

Diviisi piirides asuvad malevad saadavad võistlusele 24-mehelise rühma malevkonna pealikuga eesotsas. See osa teeb enne tuleliinile jõudmist läbi 10-klm. rännaku. Maksimaalne aeg selleks 2,5 tundi. Jõudes laskeväljale laseb iga malevlane peale 2 proovilasu, seistes, põlvili ja lamades — igas asendis 5 padrunit piiramata aja kestel. Võistluse tagajärgi hindab kohtunikude kogu, millest osa võtab kaitseväge esitaja sellest garnisonist, kust võistleva maleva pealik ja pärit võistleja malev. Peale tema kuulub kohtunikude hulka naabermaleva esitaja.

Laskeauhind kujutab sõdurit, ühes käes relva hoidvat, teises märklauda. Pronkskuju on asetatud kivile, millel hõbeplaadil pealkiri: „II diviisi rändauhind parimale diviisi piirkonnas asu-
vale malevkonnale laske alal“.

Kaitseväge esitaja annab auhinna võitjale üksusele edasi iga aasta vabariigi aastapäeval, 24. veebruaril.

Käesoleval aastal võistlesid auhinna peale Tartu, Tartumaa, Valga ja Petseri malevad.

Kõikidel oli lootusi ja taht kaitseväge auhinna esimesel aastal võita.

Tagajärgede kohta avaldas diviisiülema kindral N. Reek 22. veebruaril järgmise käsukirja:

„1. Petseri malevkond, 10-klm. rännaku kestvus 1 tund 30 min., laskmisel saadud silmade summa 221.

2. Valga linna malevkond, 10-klm. rännaku kestvus 2 tundi 3 min., laskmisel saadud silmade summa 206.

3. Hargla malevkond, 10-klm. rännaku kestvus 2 tundi 4 min., laskmisel saadud silmade summa 170.

4. Helme malevkond, 10-klm. rännaku kestvus 1 tund 35 min., laskmisel saadud silmade summa 170.

5. Tartu linna IV malevkond, 10-klm. rännaku kestvus 1 tund 53 min., laskmisel saadud silmade summa 174.

aselele asuks tõsine mehisus ja vapper kodanikumeel.

See kõik nõuab veel küllalt ja küllalt ennastsalgavat tööd ja head tahtmist kõigilt, kes koondunud maleva ridadesse.

Petseri malev on teadmises, et tal kui piiriäärsele maleval tuleb alaliselt valvel

olla igasuguste ootamatuste vastu. Teh-
tud töö ja saavutatud tagajärjed ei tohi
tuua asjasse seisakut, vaid tiivustatud
ühisest tahtest ja eesmärgist — olla val-
vel oma kodu kaitseks — tuleb kindlasti
edasi minna ja julgesti tulevikku vaa-
data.

6. Tartu linna III malevkond, 10-klm. rännaku kestvus 1 tund 43 min., laskmisel saadud silmade summa 176.

7. Tartu linna II malevkond, 10-klm. rännaku kestvus 1 tund 46 min., laskmisel saadud silmade summa 153.

8. Tartu-Maarja malevkond, 10-klm. rännaku kestvus 2 tundi 12 min., laskmisel saadud silmade summa 202.

Märkus: Teised malevkonnad võistlustest osa ei võtnud.

Eelpool toodud andmete põhjal määrati käesoleva aasta peale 2. diviisi rändauhinna Petseri malevkonnale.

Teenistuse nimel tänan Petseri maleva pealikut major Soo'd, malevkonna pealikut Paul Listakind'i ja kõiki malevlasi, kelle visade püüdumiste tõttu on saavutatud parimad tagajärjed käesoleva aasta võistlustel.

Diviisiülema k. t. kolonel Kubbo andis laskeauhinna Petseri malevale üle 21. märtsil.

Sel päeval lõpetati ühise paraadiga pikemat aega kestnud diviisi väeosade taliõppused ja lahinglaskmised.

Keskpäevaks rivistusid väeosad ja maleva kompani Petseri turuplatsil kolonel Kruusi juhatusel, kes paraadi komandeeris. Peale tervitust ja väeosade möödunud õppuste kokkuvõtlikku hinnangut pööras kolonel Kubbo maleva poole õnnesooviga parimate lasketagajärgede saavutamise puhul. Ta avaldas lootust, et Petseri maleva visa tööga alati suudab auhinda enesele hoida ja ka lahingupäevil, kui need tulema peaksid, teiste osade väärilisena esineb.

Diviisi staabiülema major O. Plaks luges selle järele ette diviisi käsikirja, millega ühe aasta peale diviisi auhind läheb Petseri malevale.

Maleva rivist väljakutsutud pealikud võtsid kolonel Kubbo'lt auhinna vastu.

„Mitte ainult laskeasjanduse tõstmiseks ja arendamiseks ei kohusta tänane haruldane päev Petseri malevat, kellel õnn on diviisi väeosade juuresolekul auhinda kätte saada, vaid rohkem — üksmeele, ühistunde ja sügava kodumaa-armastuse kasvamiseks aidaku kaasa mälestused tänasest haruldasest päevast.“ Nii kõlas tervituse sisu, mida malevale kaitseliidu ülema ja Tartu maleva nimel edasi andis pealik V. Saarsen.

Röömsate silmadega marssisid malevlased väeosade keskel mööda paraadi vastuvõtjast kolonel Kubbo'st.

Pärast oli kuulda, nad olevat töötuse annud kõige jõuga selleks tööd teha, et jäädavalt rändauhinna oma malevas hoida.

Kõikide auhindade keskel malevates peetakse eriti kalliks kaitsevæest tulnuid ja eriti hoogsalt võisteldakse nende eest laskealal.

Selle poolest on II diviisi annetatud kujul suur ja kaugeleulatuv tähtsus kindlate sidemete loomiseks kaitsevæe ja malevate üksuste vahel.

Tartu maleva on oma naabritele Lõuna-Eestis ette pannud ühiselt II diviisile annetada rändauhinna, mis samuti välja antaks ühe aasta peale paremale kaitsevæeosale laskealal.

Ilusa mõtte teostamise ja kavade väljatöötamise on pealikud usaldanud Tartu maleva pealikule.

Malevlased loodavad, et nende auhind diviisi väeosades sooja vastuvõttu leiab, et tema võitmiseks tööd erilise armastusega tehakse ja tema hoidmiseks väeosades töötusi antakse.

Pole kahtlust, et lähenemine kaitsevæe ja maleva osade vahel meie kaitsejõu tugevust aina kasvatab ja sellega kodumaa julgeoleku kindlustamiseks kaasa aitab.

Vastastikune auhindade vahetamine on selleks üks tee.

V. Saarsen.

Legionäär.

Purevalt külm tuul puhus. Viini üliõpilastest koosnev „pealuu-legion“ marssis tasangul. Kalender näitas juba märtsikuu lõppu, kuid see, kellel ei olnud aega raamatutest järele vaadata, oleks võinud vanduda, et oli alles veebruar.

Kuid meie meestel ei olnud aegagi kalendrist aja käiku järele vaadata. Juba oktoobrist peale olid nad sammunud ühest võitlusest teise. Üdigi tahtis jääda nende luudesse, kui nad ühel hommikul Jászi tasangul edasi rühkisid sammuda.

Neid oli kuussada arukat, aadlisisusest noorukest, kes olid visanud nurka kõik õpiramatud ja haaranud püssi. Metternichi kukuta-

jad, sitked Vindischgrätzile vastuhakkajad, olid nad ühe aasta jooksul Viinis toime pannud kaks revolutsiooni.

Kui viimaks vägivald keisrilinna oma ikkese oli painutanud, vaatasid nad ümberringi, kuspool veel vabaduslipu lehvimist näha oli. Ja nad läksid kogu salgaga Ungarisse.

Päralt jõudnud, järjestati üliõpilased leegioniks, ja jõena voolas nende veri nii Siebenbürgeni kui ka teistel Ungari lahinguväljadel.

Nende hulgas oli vürste, krahve, paruneid, kes olid jätnud oma mugavad lossid Austrias, et võõra rahva vabaduse eest minna surema. Ja nii mitmegi igivana Saksa aadliperekonna võsu

lebas juba tundmatus hauas kuski Alam-Ungaris või Siebenbürgeni mägestikus.

Kes nende seast oma kakskümmendkolm aastat täis olid saanud, võisid teisi legionääre juba oma poegadeks nimetada. Kuid nooremaidki kutsuti tavalisemalt alati taatideks.

Nad olid kõik, kes nad üksteisele truudust elus ja surmas olid vandunud, omavahel vennad. Igauks neist oli valmis mistahes silmapilgul elu ohverdama oma sõjaseltsilise eest.

Juba arguse vähem varigi kutsus välja valjuimad karistused. Selles punktis ei mõistnud need lõbusad poisid vähematki nalja.

Sellel häbemata külmal märtsikuu päeval 1849. aastal marssis „pealuu-leegion“ Jászberény poole. Viis päeva ühtjargi olid nad viibinud lausa lageda taeva all, ja laulutujulisemalgi poisil jäätus lõpuks noot juba huultel.

Ohvitserid käisid neid reast ritta vaatamas.

— Mis teiega on, poisid, näete välja nii kurvad, nagu viidaks teid võlla?

— Külma on koledasti.

— Tige on see Ungari tuul.

— Siin on just kui pipart õhus.

— Hei, ärge olge memmepojad. Viinis oleme ju veel hullematki läbi elanud.

Pojad ohkasid.

— See on tõsi, kuid seal mindi võitluste vaheagadel barrikaadidelt kohvikusse õlut jooma ja piljardit mängima.

Kui nimetati õlut, kohvikut ja piljardit, kuuldusid rividest veel sügavamad ohked.

— Kõvasti on teid lövdendanud see kahenädalaline viibimine Deberezenis. Mis sind vaevab, Hammer?

Küsimus käis ühele lahjale, vaevalt kuuestkümmend-aastasele kollanokale, kes, kahvatuna ja hambaid lõgistades, vaevaliselt edasi sammus ja nüüd parajasti oma püssi naabrile edasi tahnis anda.

— Käsi käib halvasti. Mind vaevavad külmavärinad ja palavik. Vaevalt püsin veel jalul.

— Võta end kokku. Kui sind nüüd vaatan, ei taha sinus enam äragi tunda seda meest, kes löi püssipäraga kaks kaunimat keiserlikku grenadeeri surnuks. Säh sulle siin!

Ja ta ulatas talle Deberezeni lõigetega kirjatud lähkri, millest nooruke jõi paar tublit lonksu ploorniveini.

— Read joonde! — kajas eespool äkki komando ja pasunasignaali andis märgi, et igauks pidi jälle ritta oma paigale asuma.

Kaugel hakkasid kerkima Jászberény tornid.

Trummid põrisesid. Siis mürtsusid pasunad. Hammergi tõstis püssi jälle õlale. Kui nad lõpuks linna esimeste majade vahele jõudsid, lasid nad oma pealuukujutusega ilustatud lipu lehvi- ja alustasid leegioni laulu:

Wer kommt dort von der Höh,

Es ist der Vindischgrätz...

(kes tuleb kõrgusilt säält,
see on ju vindischgrätz....)

Kõik linna elanikud, suured ja väikesed, rutatasid tänavaile ja tervitasid käsi raputades ja süleledes neid üle terve maa kuulsaid, kangelaslike poegi. Suurel turuplatsil asetus salk nelinurka ja pealik teatas sõduritele, et Jászberény jäädakse lühikeseks ajaks peatuma, nii et sõdurid igauks endale ulualuse võivad otsida.

Mõne minuti pärast olid võorastesõbralikud lintsased üliõpilased juba endi vahel ära jaotanud, ja õnnetu oli see, kelle juure nendest ühtki ei sattunud.

Hammer sai korteri ühe tubli võrtsipoodniku juures. Pääsenud sooja tuppa, vaiibus ta kohe sohvale ja uinus. Teda ei usaldatud äratada ega riietest vabastada. Kikivarvul astuti tema ümber ja paremad palad õhtusöögist hoiti tema jaoks alles.

Kella nelja paiku ärkas ta üles ja tuli teadvusele. Siis seadis ta enda mugavamini, sõi ivakese ja jõi palju vett. Siis pesi ta end, paikas katkist univormi, puhastas oma püssi, viskas selle üle õla ja astus uksest välja. Vahisõdur oli tulnud teda otsima ja viis ta lippu valvama.

Kell kaheksa tuli ta tagasi. Ta silmad olid suured ja läikisid palavikust. Ta vaarus jalul.

— Andke vett, vett! — ütles ta segasel häälel.

— Heitke puhkama, härra sõjamees! — käis majaperemees peale.

— Ei või, sest arvata on, et öösel läheme edasi.

— Küll ma siis äratan teid.

— Ei või, ei või, — pomises noormees.

Õhtusöögi ajal kaotas ta meelemärguse. Kaupmees pani ta voodi ja laskis arsti kutsuda.

Arst oletas, et sellest kujuneb nähtavasti soetõbi.

Öösel tõusis lumetorm. Siis kui see kõige õudsemalt möllas ja aknaid raputas, kuuldus äkki trummipõrin. Leegionile anti käsk edasimarssimiseks.

Relvade kõlin, jooksjate sammude müdin kuuldus ööst. Poole tunni jooksul oli leegion juba koos ja läks pilkases pimeduses Nagy-Kata poole edasi.

Vürtsikaupmees astus Hammeri juure sisse. See magas, suu lahti, lühidalt ja katkeliselt hingates, silmad olid sügavale vajunud, paled õhetasid.

— Ja mina peaksin selle sinna lumetuisku minekuks äratama? Ei, see oleks tema kindel surm. Magagu edasi, vaeneke.

Ja see heatahtlik mees läks ja heitis ka ise jälle puhkama.

Hammer magas peaaegu järgmise päeva õh-

tuni välja. Siis kutsus ta majaperemehe enda juure.

— Mis uudiseid? Mis minuga on juhtunud?

— Teie kaotasite eile õhtul meelemärkuse ja ma panin te voodisse.

— Ja leegion?

— See läks öösel. Kõneldakse, et täna on tal kuski juba lahing.

— Püha Jumal! Mis te olete minuga teinud? Olen lahingust kõrvale jäänud. Ma olen kadunud. Iialgi ei saa ma end enam puhtaks pesta argpüksid nimest. Mind peetakse jooksikuks.

Kaupmees püüdis teda rahustada. Poiss vaeneke aga raputas pead ja kordas järelejätmatult:

— Teie ei tunne meie leegioni, teie ei tunne leegioni. Minu au on kaotatud!

Tund hiljem laskis ta enda püssist maha. Laualt leiti kiri tema vanale, Lõuna-Tirolis asuvale emale.

Ja külmast lumetuisust muresõnum tõsis lendu nagu must lind, et tabada kuski vaest ema, kes päikesepaistelisel, soojemal maal oli nii mitmeid kordi käänanud pea põhja poole, kus seisid valgepäised Alpid...

Sealt poolt tema ootas häid teateid oma ai-
nukeselt pojalt.

V. Rákosi järele.

Jõgeveste k.-l. vanade jagu laskeasjanduse tunnil.

Kaitseliidu päevaküsimusi.

19. märtsil s. a. pidas kaitseliidu keskjuhatuse oma järjekorralist koosolekut, kus arutusel olid mitmed tähtsad kaitseliidu elusse puutuvad küsimused:

Tähtsamaks neist tuleb kahtlemata lugeda noorsoo ennesõjateenistusaegse sõjaväelise ettevalmistusega ühenduses olevat instruktoreite arvu suurendamise küsimust, sellest olenevat koosseisude muutmist, malevkondade pealike tasu ärajätmist ja lisakrediidi nõutamist.

Seni tegutsesid kaitseliidus vaid 13 instruktorit, kes kaitseliidu eelpoolmainitud ülesannete kasvamisega enam kuidagi ei suutnud kogu vajalist tööd teha ära. Ühest instruktorigest terve laiapirrilise maakonna kohta ei jatkunud enam ja tuli teid hakata otsima, kuidas talle muretseda

abiõudusid. Kõige kokkuhoidlikuma jaotuse järele selgus, et kaitseliit vajab vähemalt 33 uue instruktoriga juuresoetamist, nõnda et endistega koos 15 malevas hakkaksid tegutsema üldse 46 instruktorigest. Neist täidaksid 15 vanemat instruktorigest ühtlasi ka maleva pealiku abi kohustusi rivi alal, kuna senised abid jääksid edasi malevate pealike palgata abideks seltskondlikul alal (auiamet).

Ühenduses suureneva tööga õppealal tuli suurendada ka kaitseliidu staabi õppe- ja spordiosakonna koosseisu. Otsustati mainitud osakonda jaotada kaheks jaoskonnaks: õppe- ja spordijaoskondadeks, kumbki oma iseseisva juhiga.

Kuna praegusel momendil kogu riigis innukalt töötatakse ametnikkude palgade otstarbekohasema normeerimise ülesande kallal, siis võeti

see küsimus ka kaitseliidu kesk- ja vanematekogude nõudmisel kaitseliidu staabis arutusele ja töötati koos ülalmainitud ümberkorraldustega välja täitsa uued koosseisud kaitseliidu ametkondade jaoks peastaabis ja malevate staabides.

Tekkis küsimus, kuidas katta kõiki tähendatud ümberkorralduste ja palgaliste instruktorite ja muude ametnikkude arvu suurendamisega ühenduses olevaid kulusid. Siis leiti, et suurema arvu instruktorite ametisse seadmisega malevkondade pealikute pealt pea täiel määral langeb ära malevlaste väljaõppetöö, mis pärast ka otsustati malevkondade pealikute ametid tunnistada seltskondlikeks aumetiteks ja lõpetada neile seni makstud tasu maksmist. Seega vabaneks uute kulude katmiseks ligikaudu 4 miljonit marka, millele lisaks otsustati esineda lisaeelarvega umb. 6 miljoni marga suuruses.

Ka otsustati kaitseliidu staap ümber nimetada kaitseliidu peastaabiks, kuna malevate ja teiste vähemate staapide nimetused jääksid endisteks. Seega hoitaks ära vahetpidamata juhtuvad peastaabi ja allüksuste staapide nimetuste äravahetamised.

Kuna noored igakülgse sõjalise ettevalmistamise otstarbel tingimata peaksid käima läbi sellekohastest suvilaagritest, otsustati kaitseliidu ülemat volitada alustada suvilaagri korral-

damiseks vajalise baraki ehitamist meie ühe diviisi suvilaagri naabrusesse, mis võimaldaks diviisi suvilaagris olemasolevate lasketiirude, spordiplatside jne. kasutamist. Ehitustööde läbiviimiseks vajalist krediiti otsustati nõutada lisaeelarve esitamise teel ühe miljoni marga piirides.

Kaalumisele tuleb kaitseliidu ajaloo väljaandmise küsimus 10. vabariigi aastapäevaks, mille kirjastamist keskjuhatuse pooldab täiel määral, kuna muidu nii mõnigi tähtsam ajaloo materjal ja üksikasi võiks hävida või langeda unustuse rüppe. Selleks vajalisi krediite leitakse võimaliku olevat katta lisaeelarvet esitamata, võttes puuduva summa, mk. 150.000 suuruses, 1928. aasta eelarvesse.

Kaitseliidu päeva korraldamine juuniku keskpaigas langeb käesoleval aastal kahte ossa: ülemaaliselt korraldatakse sel ajal malevkondade laagreid ja Tartus peetakse viiepäevased üleriiklikud spordivõistlused, mis möödunud aasta spordivõistlustega võrreldes rikastuvad mõnegi võistlusala juurevõtmise abil, kusjuures erilist rõhku tahetakse panna sõjalist iseloomu kandvatele aladele.

Juriidilise isiku õigused antakse Tallinna maleva Lõuna malevkonnale, Saaremaa maleva Leisi malevkonnale ja Tartumaa maleva Otepää malevkonnale.

N a l j a d.

Valesti aru saadud.

Õppuse ajal ratsutab rügemendiülema eskadroni rinde eest mööda ja ütleb rittmeistrile, kes tema hea isiklik sõber: „Tere hommikust!“

Üks husaar, kes arvas, et rügemendiülema tervitas kogu eskadroni meeskonda, möirgab täiest kõrist: „Tervist, härra major!“

Kui rügemendiülema mõõdus, küsib vihane rittmeister: „Kes oli see tohman seal?“

„Rügemendiülema major Pasun,“ vastab terve eskadron kui ühest suust.

Tunnimees (laskemoonalao plahvatuse kohal vahiks olles): „Tagasi! Ma öelsin teile, siia ei saa teie juure!“

Ajalehe kirjasatja: „Ma olen ajakirjanik, ma pean oma lehele selle plahvatuse üle kirjutama.“

Tunnimees: „Hilja olete siis tulnud. Plahvatus on juba ammu möödas!“

Maailmasõjas langenud lenduri poeg (emale): „Ütle, ema, mis on kodanlik abielu?“

Ema: „Ei tea, pojake, sinu isa oli sõjaväelane.“

Igäihel oma mured.

Prantsuse ohvitser (Inglise ohvitserile): „Ma ei saa aru, mida te õieti mõtlete! Hiina kubiseb teie merijõududest ja te saadate sinna lisaks veel maajõudusid juure!“

Inglise ohvitser: „See polegi teie asi, my dear! Vaadake aga, kuidas te oma süürlaste ja kabiilidega hakkama saate!“

Maailmasõja ajal mõisteti Poolamaal Vene sõjavõimude poolt juudi kaupmees Haim Jankelovicz salakuulamise eest surma. Oli kõrvetav juulikuu päev, kui leinarong Haimi ja juudirabiga eesotsas liikus kaugele linnast välja otsusetäitmise kohale.

Sel ajal, kui rabbi palvetas, ähkis ja puhkis Haim:

„Ai, vaimervaj — on see vast kuumus! On see aga kuumus!“

Selle peale vastas aga rabbi lohutavalt:

„Sul on kerge seda rääkida, — aga mis pean mina ütleva?! Ma pean terve selle tee jälle tagasi sammuma!“

Prantsuse naljad.

Saint-Cire sõjakoolis käskis kord keegi professor ühel kadetil matemaatikaülesannet klassitahvlil lahendada. Kadett ei mõistnud ja seisis nõutult tahvli ees.

„Te peaksite häbenema,“ ütles professor, „teie vanuselt oli Napoleon Bonaparte juba kahurväe leitnant!“

Kadett vaatas professorile julgesti silma ja vastas siis: „See võib ju kõik õige olla, aga siis peaksite ka teie, monsieur, häbenema, sest teie vanuselt oli Napoleon juba Prantsusmaa impeerator!“

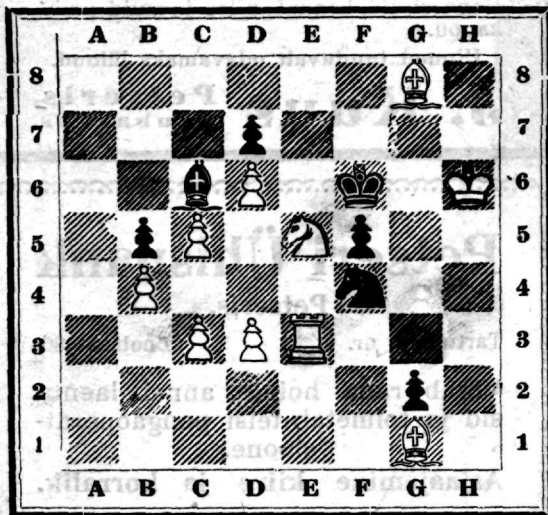
Male.

Toimetaja A. Burmeister.

Ülesanne nr. 33.

Kokku seadnud Martin Villemson (Pärnus).
„Kaitse Kodu!“ originaal.

Mustad.

Valged.

Valged: Kh6, Ve3, Og1 ja g8, Re5, Eb4, c3, c5, d3 ja d6.

Mustad: Kf6, Oc6, Rf4, Eb5, d7, f5 ja g2.

Valged algavad ja annavad matt kahe sammuga.

A. Burmeisteri ülesande nr. 29 lahendus.

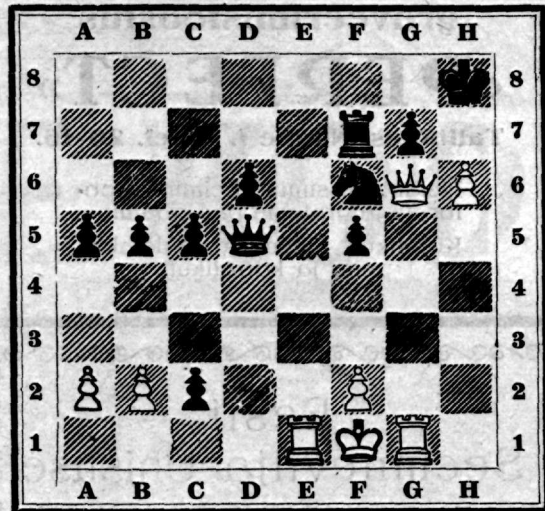
- 1. Le5 — d5, Ld1 : d5,
- 2. g2 — g4 annab matt.
- 1. (Le5 — d5), g5 — g4,
- 2. Of5 — d3 annab matt.
- 1. (Le5 — d5), ükskõik
- 2. Ld5 : f7 annab matt.

Õiged lahendused saatsid: B. Kärner, Ed. Valter ja V. Mikenas (Tallinnast), stud. jur. R. Pärnu (Tartust), A. Mänd ja Martin Villemson (Pärnust).

Lõpumäng nr. 20.

Haarlemis (Hollandis) mängitud partii lõpuseis.

Mustad.

Valged.

Järg oli:

Valged.	Mustad.
D. J. Tork.	Past.
1. h6 : g7+,	Kh8 — e8,
2. Ve1 — e8+,	Rf6 : e8,
3. Lg6 — h7+,	Kg8 : h7,
4. g7 — g8L+,	Kh7 — h6,
5. Lg8 — g6 annab matt.	

Soovitame ladust kõige soodsamatel maksutingimustel maailma-kuulsaid

Alfa ja Astra

koorelahutajaid piimataltitusmasinaid.
Piimaveokanne.

Valmistame aastakümnete jooksul saadud kogemuste põhjal tasuta piimataltituste sisseseadete eelarveid ja plane.

Laos:

rehepeksugarnituurid

Soome „Kullervo“ ja teised Inglise, Rootsi ja Saksamaa vabrikutest

Vickström mootorid.

Rootsi, Ameerika, Saksamaa rohu- ning viljaniitjad, hobuserohad, kõikide koristamismasinade osad, igasugused adrad, äkked, külvimasinad jne.

Kunstväetisained,

loomajõutoidud, masinarihmad, masinaõli, vesiveski valamise materjal, raud, naelad j. n. e.

Tallinna Eesti Majandusühisus,
Tallinnas, Estoonia puistee 21.

Gummitemplite- ja graveerimistööstus

«PERFECT»

Tallinnas, Nuune t. 8, tel. 20-16.

Metallipressimine, treimine, mootor- ja jalgrataste parandamine.

Kirjalikud tellimised läidetakse ruutu ja korralikult.

Müüa

naftamootor

ja kaks 110-voldilist dünamot.

Järelepärimistega pöörda Petseri linnavalitsuse poole.

Petseri linnavalitsus.

Eesti
Seemnevilja Ühisuse
Petseri osakond.

Apteek ja rohukauplus.

A. MEOMUTTEL,

Petseri, Riia tän. 5.

Annan teada

oma austatud kaubatarvitajatele, et olen saanud suuremal arvul villaseid ja poolvillaseid kleidiriideid, villast kreppi ja musliini moodsais värvides, kretonge kõige uuemates mustrites, markisetti, batisti, pesuriit, valget ja pleekimata, voodi- ja laudlinu, käterätikuid, koetud jakke, siid- ja puuvillaseid sokke, kraesid, manshette, rinnaesiseid, kamme, pitse ja muid pudukaupu.

Hinnad tunduvalt odavamaks läinud.

J. Kuus Petseris, kaubareas.

Petseri
Laenu & Hoiu Ühisus

Asutatud 1871. a.

Petseris, Tartu tän. nr. 5,
oma majas.

VÕTAB RAHA HOIULE,
ANNAB VÄLJA LAENUSID
JA TOIMETAB KÕIKSUGU
PANGAOPERATSIOONE

Petseri Ühispank

Petseris,

Tartu tän. nr. 7, kōnetraat 86.

Võtab raha hoiule, annab laenusid ja toimetab teisi pangaoperatsioone.

Asjaajamine kiire ja korralik.

Juhatus.

Kaubamaja

PAUL MÄGI

Petseris

soovitab kaupmeestele oma ladust:

Rotermanni tehaste jahu, heeringaid, suhkrut, soola, naelu, tubakat ja tubaka-saadusi ning kõiksugu koloniaalkaupi soodsate hindadega.